

7 juni 2012

OP DE BRES VOOR HET SLACHTOFFER

Sdu UITGEVERS

Ga niet naar de Oekraïne »

'De advocatuur is toe aan een geraffineerd delegatiemodel' »

Waar liggen op de werkvloer de grenzen van social media?

Samen

Als je op de eerste dag in je nieuwe praktijk de sleutel in het slot steekt, is het goed te weten dat je financiële zaken in orde zijn. Met Niehoff Werning & Kooij sta je er niet alleen voor. Prettig, want er komen nogal wat zaken op starters af. Van ondernemingsplan tot beroepsaansprakelijkheids- en arbeidsongeschiktheidsverzekering: samen zorgen we voor een passende oplossing. Met onze kennis van de advocatuur helpen we al jaren talloze starters op weg.

Meer weten? Vraag dan vrijblijvend ons starterspakket voor de advocatuur aan.

Starter? Kijk op www.nwk.nl

**Hoe dan ook,
start samen met Niehoff Werning & Kooij.**

Niehoff Werning & Kooij
financieel adviseurs voor advocatuur en notariaat

Actualiteiten

8

IBA Leaders Conferentie

Toezicht en andere bedreigingen voor de advocatuur. Voorzitters van Ordes van over de hele wereld spraken hier eind mei in Den Haag over.

Cover

16

Advocaat en het slachtoffer

Hoe staat het, na alle aandacht van politici de afgelopen jaren, met de positie van het slachtoffer? Slachtofferadvocaten aan het woord.

Straatsburg

22

Verslag uit Straatsburg

Europarlementariër Dennis de Jong pleit in zijn resolutie voor een strak kader voor Europees materieel strafrecht. 'Bijna iedereen kan hier achter staan.'

Actualiteiten

- 3 Van de deken: Kwaliteit?
- 4 Intussen op het Binnenhof
- 5 Column Matthijs Kaaks
- 7 Pestman in Cambodja
- 11 Jaarverslag tuchtcolleges 2011
- 13 Advocaten over de grens
- 14 Ga niet naar de Oekraïne

Reportage

- 26 'De advocatuur is toe aan een geraffineerd delegatiemodel'

Opinie

- 29 Wijzigingswetsvoorstel Wwft

Kantoorartikelen

- 30 Gereedschap of kostenpost?

Even opfrissen

- 33 Wat mogen werknemers ook al weer met social media?

Kroniek

- 34 Burgerlijk procesrecht

Transfers

- 47 Wie, wat, waar?

Uitspraken

- 51 Van de tuchtrechter

Colofon

92e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tuchtrect

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
mr. J.T.C. Leliveld
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen

Site en mail

www.advocatenblad.nl,
redactie@advocatenorde.nl

Redactionele bijdragen

Mailen naar:
redactie@advocatenorde.nl.
Informatie: 070-335 35 95
Het schrijven van redactionele bijdragen, levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (directeur BU Legal & Tax)

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Journalistieke redactie

Sabine Droogleeuw Fortuyn,
Hedy Jak en Mark Maathuis

Aan dit nummer werken mee

Lex van Almelo, Maarten Bakker, Olga van Ditzhuijzen, Michel Knapen, Tatiana Scheltema, Trudeke Sillevius Smitt, Henriette van Wermeskerken

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Citeerwijze

Adv.bl. 2012-1, p.

Druk

Senefelder Misset,
Doetinchem

Advertenties

www.bereikdejurist.nl
Advertentie.juridisch@sdu.nl
Brigitte de Jong & Angela Bruins, Media Adviseurs, tel. 070-3780562.
Inzendtermijn:
afl. 7: 4 mei 2012
afl. 8: 25 mei 2012

Abonnementen

Adreswijzigingen van advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen

215 euro per jaarabonnement (excl. btw en incl. verzenden en administratiekosten). Studenten betalen 107,50 euro. Een jaarband kost 39,95 euro (excl. btw en verzendenkosten). Losse nummers: 30 euro (excl. btw en verzendenkosten). Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

Omslagfoto:
Erik van der Burgt

HO
PRINT

Nederlandse
Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

ISSN 0165-1331

Van de redactie Oog op de bal

Het goede aan bijeenkomsten zoals de International Bar Association Bar Leaders' Conference is dat je hoort hoe het in andere plekken op de wereld met de advocatuur gesteld is, aldus Margery Nicoll, van de Law Council van Australië. 'Het jammere is alleen dat de verhalen allemaal even somber zijn.'

Opvallend is dat die wereldwijde somberheid het gevolg lijkt te zijn van niets anders dan hetzies tegen de beroepsgroep. Zo waarschuwt Algemeen deken Jan Loorbach hoe zich zo het beeld kan vormen dat 'er toch wel degelijk ook sprake is van meer dan alleen maar incidenteel tekortschietende advocatuur.' En dat terwijl uit ons voorproefje van het Jaarverslag van de Raden en het Hof van Discipline juist blijkt dat ondanks het gestegen aantal advocaten in 2011, de hoeveelheid klachten afnam en het aantal zware maatregelen tegen hen die over de schreef gingen, steeg.

Gelukkig weerhouden deze ontwikkelingen op het gebied van toezicht de advocaten in ons cover verhaal er niet van om datgene te doen waar ze voor zijn: het bijstaan van slachtoffers. Dat is maar goed ook. Weliswaar is hun positie er de laatste jaren op vooruit gegaan, maar zoals advocaat Marianne Kubatsch al aangeeft 'toch kan het beter.' Reden te meer om de beroepsgroep zonder politieke ruis haar werk te laten doen.

Red.

Advocatuur kan NFI direct inschakelen

Tjark Tjin-A-Tsoi,
algemeen directeur NFI

Foto: Peter Hiltz / HH

De Regeling taken NFI is zo gewijzigd dat het Nederlands Forensisch Instituut voortaan ook producten en diensten direct mag leveren aan de advocatuur, zoals blijkt uit art. 2, tweede lid van de Regeling die in de Staatscourant is gepubliceerd. Hiermee krijgen advocaten dezelfde onderzoeksmogelijkheden als de officier van Justitie. Advocaten kunnen zich op twee manieren tot het NFI wenden. Men kan een verzoek richten aan de rechter-commissaris of zelf direct een aanvraag bij het NFI indienen. In het eerste geval worden kosten van het onderzoek betaald door het Ministerie van Veiligheid en Justitie, in het tweede geval moeten de kosten door de verdedi-

ging zelf betaald worden. 'Het NFI kan een directe opdracht accepteren als het Openbaar Ministerie niet op dat moment of in een eerder stadium in dezelfde zaak (soortgelijk) onderzoek bij het NFI heeft uitgezet,' aldus de toelichting van Algemeen directeur Tjark Tjin-A-Tsoi.

De Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA) noemt de nieuwe Regeling een positieve stap voorwaarts in de realisatie van gelijke behandeling tussen het OM en de advocatuur. 'Het is van wezenlijk belang dat de verdediging dezelfde mogelijkheden krijgt als het OM. Helemaal als de onderzoeksresultaten enkel inzichtelijk zijn voor de advocaat,' aldus voorzitter Bart Nooitgedagt.

Eindredacteur Linus Hesselink vertrekt bij *Advocatenblad*

Sinds 1998 was Linus Hesselink eindredacteur van het *Advocatenblad*. Hij deed dat in dienst van Sdu Uitgevers (1998-2000), Reed Business/Elsevier Juridisch (2000-2009) en wederom Sdu Uitgevers (2010-2012). De afgelopen tijd zijn er tussen hem

en Sdu Uitgevers verschillen van inzicht ontstaan over de totstandkoming van het *Advocatenblad* en bijbehorende media. Linus Hesselink heeft daarom besloten per 1 september het *Advocatenblad* te verlaten.

Sdu Uitgevers en de Nederlandse Orde van Advocaten bedanken hem voor zijn inzet en betrokkenheid, voor zijn enthousiasme en voor de stijgende kwaliteit van blad en nieuwsbrief die hij mede mogelijk heeft gemaakt.

Advocaten aan de bal

Komende vrijdag begint de 16e editie van Mundiavocat, het WK voetbal voor advocaten waar meer dan 1.500 advocaten uit zo'n 70 landen waaronder Nederland aan deelnemen.

Terwijl de meeste voetballiefhebbers zich opmaken voor het EK in Polen en Oekraïne, is de blik van het Dutch Football Lawyers team de komende dagen op Kroatië gericht. Het Nederlandse team bestaat uit advocaten van onder andere de kantoren Jansen & Van Gaal, Hekkelman en Allen & Overy. Uitgesproken favorieten voor de eindzege zijn er niet, aldus verdediger Mike Niekoop, die in het dagelijks leven advocaat is bij Clifford Chance.

'Maar er zijn teams uit Zuid-Amerika die tegen het professionele aanzitten. Dat zijn beesten in het veld.'

Rectificatie

In de special van *Advocatenblad* 7, 2012 stond dat het platform van Legalloyd in Nederland zes actieve advocaten telt; dat zijn er meer dan zeventig.

Citaat

'Ze gaan soms net iets te ver om een zaak op te lossen.'

Arbeidsrechtadvocaat Arlette Putker Bles over de steeds verder toenemende inzet van particuliere recherchebureaus door werkgevers die de gangen van hun werknemers laten nagaan, 30 mei in *nrc. next*.

Van de deken Kwaliteit (?)

Jan Loorbach

De goeden niet te na gesproken. Laat dik dat met nadruk vooropstellen. En goede advocaten domineren ook heus wel alle segmenten van de markt die wij bedienen.

En van een verontrustend beeld is ook niet meteen sprake wanneer zo af en toe blijkt van een gemiste termijn, gerommel met toevoegingen of illegale jacht op gedetineerde cliënten. Die gebeurtenissen zijn ernstig maar incidenteel, en die komen ook in andere beste kringen voor.

Erger en wezenlijk anders is dat zich daarboven uit stijgend het beeld vormt dat wel haast de structureel ondermaats presterende advocatuur weliswaar het totale beeld zeker niet overheerst, maar dat er toch wel degelijk ook sprake is van meer dan alleen maar incidenteel tekortschietende advocatuur.

Je hoort dat van politici die zich serieus in het veld hebben begeven; je hoort dat vanuit de Raad voor de rechtspraak en die voor Rechtsbijstand; je hoort dat van individuele rechters (zowel terloops als in een formele setting); je hoort dat van deken en je hoort het ook van advocaten die soms zorgwekkend losjes een aantal verontrustende ervaringen met collega's uit hun praktijk opdissen.

Het karakter van de kwaliteitsgebieden is verschillend: onvoldoende theoretische kennis, omzettericht inhoudelijk minimalisme, sociale ontsporing.

In al die gevallen zijn de klanten niet goed bediend en dan heeft de advocatuur ook als instituut eigenlijk gefaald. Categorijsch gezegd: de slechtste advocaat moet goed genoeg zijn, en dat is hij niet. 'Kwaliteitsmijders' is geen prettig woord, maar het ontstaat niet uit het niets.

In de voorliggende jaren is er met toegenomen regelgeving en de controle op de naleving daarvan heel veel beleid ontwikkeld en ik geloof er in dat dat ook veel goeds heeft opgeleverd. Goed resultaat is natuurlijk veel minder zichtbaar dan wat door dat beleid er niet op vooruit is gegaan. Maar evengoed mag het toch wel worden aangenomen.

De Algemene Raad zal zich binnenkort in haar zomerse heisessie buigen over deze kwaliteitsvraag; het is ook ons lusttriumfthema. Meer regels en meer controle lijken niet de oplossing. Wellicht moet vooral naar oorzaken worden gekeken zoals opleiding (academisch en postacademisch), de beloningsstructuur, met name in gefinancierde rechtshulp, te weinig stimulerende en (sociaal) controlerende praktijkbedding en onvoldoende beoordelend vermogen bij cliënten.

Alle orde-organen zijn de laatste jaren veel tijd en energie aan het besteden aan rechtsstatelijke discussies met onze overheid, en helaas is dat hoognodig; maar voor ons zelfrespect en het respect van de buitenwereld (waaronder de politiek) en voor de essentiële publieke opdracht van de advocatuur is aandacht voor en bewijsbare verbetering van de kwaliteit van ons dagelijks handwerk tenminste even wezenlijk! Een inhoudelijk sterke advocatuur staat ook sterker in haar rechtsstatelijke aanspraken; zo komen deze belangen ook weer logisch samen.

Beste lezer: deelt u deze observaties? Of niet? En zo ja, wat doen we eraan. Reacties uit de praktijk zijn zeer welkom!

Intussen op het Binnenhof...

... gaat Opstelten witteboorden-criminelen nog strenger aanpakken

Door Marian Verburgh

Minister Opstelten is demissionair, maar zit niet stil. Hij wil witteboordencriminaliteit (nog) strenger aanpakken. Bedrijven die de fout ingaan, kunnen straks een geldboete krijgen van tien procent van hun jaaromzet. Ook wil hij hogere strafmaxima voor witwassen (acht jaar), corruptie (zes jaar) en economische veelplegers (vier jaar). Misbruik van gemeenschapsgeld wordt strafbaar gesteld (drie jaar). Dit staat in een concept-wetsvoorstel dat 15 mei gestuurd is voor advies aan verschillende instanties, waaronder de Orde.

Het voorstel bevat ook een snellere procedure om te oordelen over de inbeslagname van stukken wanneer advocaten of notarissen zich beroepen op hun verschoningsrecht. Cassatie is niet meer mogelijk.

NB: dit concept-voorstel is nog niet bij het parlement aanhangig en kan dus ook niet controversieel worden verklaard.

Bij de Tweede Kamer was een wetsvoorstel tot wijziging van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme² (Wwft) al aanhangig. Dit in verband met tekortkomingen in de Wwft die een internationale *task force*, ingesteld door de G-8, in 2010 had gesignaleerd. Opgenomen is onder meer een

voorstel tot uitbreiding van het *tipping off*-verbod: men mag niet aan de cliënt bekendmaken dat een Wwft-melding is gedaan of dat de toezichthouder een onderzoek heeft ingesteld. Advocaten mogen cliënten nog wel in algemene zin informeren over de werking van de Wwft, aldus de toelichting.

Het Wwft-toezicht op de advocatuur wordt overigens geregeld in het – nog niet openbare – toezichtsvoorstel-Teeven³. Dat bevat ‘maatregelen,’ want de minister vindt het bestaande Wwft-toezicht op de advocatuur ‘niet toereikend,’ zo antwoordde hij onlangs op Kamervragen.⁴

1 Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten met het oog op het vergroten van de mogelijkheden tot opsporing, vervolging, alsmede het voorkomen van financieel-economische criminaliteit (verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit).

2 Voorstel tot wijziging van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme in verband met de aanbevelingen van de Financial Action Task Force, ingediend op 19 april jl., Tweede Kamer 2011-2012, 33 238, nr. 2.

3 Tweede nota van wijziging op wetsvoorstel 32 382 tot wijziging van de Advocatenwet ('Van Wijmen'). Ligt nog voor advies bij de Raad van State.

4 Antwoord d.d. 23 april 2012 van Teeven op Kamervragen van PW-lid Bontes over het FD-artikel 'Advocaten blijven blind voor verdachte transacties'.

Agenda

11 juni

Verbod en gebod in het civiele recht

Verbod art. 3:296 BW bestrijkt allerlei verbods- en gebodsacties en is van belang in tal van gebieden, maar hoe werkt het artikel? Wat is de aard van een gebods- of verbodsactie? Is het een zuiver procedureel middel of is het meer? Dergelijke vragen komen tijdens deze bijeenkomst in de rechtenfaculteit van de Erasmus Universiteit aan de orde. Het seminar duurt van 13.00 tot 17.30 uur. Deelname is gratis maar aanmelden vooraf wordt op prijs gesteld. Dat kan via mailadres pri@law.eur.nl.

14 en 15 juni

Conferentie internationaal strafrecht

De Vrije Universiteit Amsterdam organiseert op donderdag 14 en vrijdag 15 juni een conferentie op gebied van internatio-

naal strafrecht: 'Pluralism v. Harmonization: National Adjudication of International Crimes'. Deze tweedaagse conferentie maakt onderdeel uit van het internationaal strafrechtelijke onderzoeksproject Common Civility van de rechtenfaculteit van de VU en vindt plaats in het Trippenhuis van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen in Amsterdam.

Kijk voor meer over het programma en voor meer informatie op <http://commoncivility.org/>.

15 juni

Landelijke pleitwedstrijden 2012

Welke jonge advocaat mag zich de beste pleiter van 2012 noemen? Stichting Jonge Balie Nederland organiseert ook dit jaar weer de Landelijke Pleitwedstrijden met als thema 'Wie lok jij de tent uit? Na het pleiten de tent in. Ruzie op de oranje-camping en ander vakantieeeld.' Winnaars van een aantal door plaatselijke Jonge Ba-

lies georganiseerde Plaatselijke Pleitwedstrijden zullen het tegen elkaar opnemen. De battles vinden plaats in Utrecht (Mariaplaats 50).

Let op: inschrijven kan tot 7 juni. Kijk voor meer informatie op www.landelijkepleitwedstrijden.nl.

19 juni

Kleine Kantoren Dag 2012

Hoe kun je als eenpitter een kantoor positioneren? En hoe kom je aan cliënten? Deze en andere vragen staan centraal tijdens de Kleine Kantorendag 2012.

De dag vindt op 19 juni van 09.00 tot 16.45 uur plaats in Hotel Houten in Houten. Deelnemers kunnen kiezen uit twintig workshops. Na twee plenaire sessies kunnen deelnemers zelf het grootste gedeelte van de dag bepalen.

Meer informatie en het complete programma zijn te zien op <http://www.kleinkantorendag.nl/>.

Fracties vrezen kruisverhoren slachtoffers

Foto: Pepijn Leupen / HH

Magda Berndsens, fractievoorzitter D66

Kamerfracties van SP, CDA, D66 en PVV bleken onlangs niet gecharmeerd van een voorstel van PvdA en VVD ter verruiming van het spreekrecht voor slachtoffers en nabestaanden. Staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie wil dat naast de (voormalige) levensgezel nog drie andere nabestaanden, ouders en voogden in de rechtszaal mogen spreken. Onvoldoende, volgens de Kamerleden Jeroen Recourt (PvdA) en Ard van der Steur (VVD). 'We moeten de vrijheid geven aan het slachtoffer of de eventuele nabestaanden om te zeggen wat hij of zij wil,' zei Van der Steur tijdens het Kameroverleg.

Daarentegen riep CDA-woordvoerder Madeleine van Toorenburg op tot 'terughoudendheid. Vooral omdat het slachtoffer wordt blootgesteld aan ingrijpende ondervragingen.' Ook D66 vreest dat slachtoffers en nabestaanden aan getuigenverhoren onderworpen kunnen worden, aldus fractievoorzitter Magda Berndsens. Hoewel dit volgens PvdA en VVD ondervragen kan worden met goede voorlichting en begeleiding is het onwaarschijnlijk dat het voorstel wordt aangenomen.

Column

Een pijnlijk zaakje in Assen

Matthijs Kaaks

Terwijl menig Randstedelijke vork dag in dag uit de advocatenuurtjes à 500 euro van tafel harkt als een gretige croupier in een casino, ruziet een rechter met een advocatenkantoor in Assen over een declaratie van 1600 euro. De rechter heet Ton Lennaerts en hij was één van de Icesave-gedupeerden. Hij wilde via PlasBossinade advocaten zijn spaarcenten veiligstellen door middel van beslag. Zover is het niet gekomen. Ruim drie jaar later is de rechter nog steeds boos over de rekening die hij kreeg voor het nooit opgelegde beslag. Advocaten van het kantoor in kwestie werden keer op keer de oren gewassen wanneer ze zich op de rechtbank vertoonden. Het volledige advocatenkantoor heeft rechter Lennaerts daarom onlangs gewraakt.

Om meerdere redenen is het boeiend deze kwestie nader te beschouwen.

Allereerst de plaats waar dit zich afspeelt. We kennen Assen van de Molukse gijzeling in het Provinciehuis in 1978. Van de boot van Pesse, te bezichtigen in het Asser museum. Skelterliefhebbers kennen het Verkeerspark. Het ministerie van Landbouw heeft er de Mestbank gevestigd.

En nu is er dus de zaak van mr. Lennaerts. Toch vond ik nimmer aanleiding om te procederen in Assen, waar de monumentale rechtbank mooi is gelegen aan de Brink.

Dan de bijzondere verhouding tussen een advocaat en een rechter die zijn cliënt wordt.

Daar zit een zekere spanning. De rechter weet het meestal beter. Een goede advocaat beseft dat.

Zelf zei Lennaerts er op 21 mei in *NRC Handelsblad* ongeveer dit over: 'Eerst moet je zo'n advocaat uitleggen hoe hij beslag moet leggen en daar stuurt hij dan vervolgens een rekening voor.'

De boosheid van de Drentse rechter is ook om een andere reden begrijpelijk. Hij moet zijn eigen advocaat betalen. Voor hem geen landsadvocaat die in de houding schiet. Voor hem geen subsidie van de Raad voor de rechtspraak. Terwijl hij weet dat een Haagse collega jarenlang tonnen mag wegprocederen in een kansloze smaadprocedure tegen een advocaat. Een rechter uit Assen zit nu eenmaal ver weg van de Haagse potjes.

Maar hoe kon het zover komen? Duidelijk is dat PlasBossinade beter geen declaratie had kunnen sturen. Een barterdeal was beter geweest. De rechter geeft een workshop beslagrecht rondom zijn eigen casus. Het voltallige kantoor neemt er kennis van. Doneert een goede fles wijn. Noteert per persoon vijf kostbare opleidingspunten en doet dan het zaakje met gesloten beurs.

Dan was het zaakje in Assen in elk geval geen pijnlijke zaak geworden.

Ik ben 4

*en wil een pensioen
waarbij mijn twee
medewerkers altijd
en overal inzicht in
hun gegevens hebben*

***Ontdek Het Nieuwe Pensioen
van De Goudse***

*Duidelijk. Inzichtelijk. En voor alle
bedrijven vanaf 1 medewerker*

De Goudse biedt oplossingen voor elke ondernemersleeftijd.

Je verwacht een pensioen waarbij je medewerkers altijd de actuele waarde van hun pensioenopbouw kunnen opvragen. De Goudse begrijpt dat en introduceert daarom Het Nieuwe Pensioen. Dat is een collectief pensioen voor alle bedrijven vanaf 1 medewerker. Met een overzichtelijk online portaal waarin alles onmiddellijk wordt verwerkt. Kijk op www.hetnieuwepensioen.nl of vraag het je verzekeringsadviseur.

De Goudse helpt ondernemers verder.

de Goudse

Oordeel Moszkowicz uitgesteld

Het onderzoek naar de financiën van advocaat Bram Moszkowicz wordt een maand later dan gepland afgerond, zegt de Amsterdamse deken Germ Kemper. 'Er kwamen nog enkele punten bij die om opheldering vroegen.' Welke dat waren, laat Kemper in het midden.

De broers Moszkowicz maakten in een persbericht bekend dat de maatschap Moszkowicz Advocaten is ontbonden. Bram Moszkowicz zal de strafpraktijk afzonderlijk blijven uitoefenen. Kemper las in augustus 2011 een artikel in *NRC Handelsblad* waarin melding werd gedaan van een conflict dat Moszkowicz zou hebben met de Belastingdienst. 'Dat riep bij mij vragen op over zijn praktijkvoering.' Moszkowicz zou contactanten hebben ontvangen en zijn administratieve verantwoording zou 'lacuneus' zijn, zegt Kemper. 'Ik wilde weten of dat beeld klopt en of er tegen Moszkowicz nadere stappen moeten worden ondernomen.' Kempers onderzoek zal niet openbaar zijn. 'Maar ik zal er wel publieke mededelingen over doen.'

Contact met het bureau van de orde

www.advocatenorde.nl
Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Neuhuyskade 94, Den Haag
Algemene informatie 070-335 35 35 info@advocatenorde.nl
Helpdesk 070-335 35 54 helpdesk@advocatenorde.nl
Fax 070-335 35 31

Logboek IJsvrij

Michiel Pestman in Cambodja

Ieng Sary ligt in bed met bronchitis en de rechtbank heeft de zitting noodgedwongen moeten aanhouden.

Hoogtepunt van de afgelopen weken was niet de gezondheid van de voormalige minister van Buitenlandse Zaken, maar de getuigenis van de neef van Pol Pot. Hij had zijn oom jarenlang verzorgd en was zichtbaar nog steeds ontdaan bij de herinnering aan het overlijden van zijn grote voorbeeld.

Van groot nut was zijn verklaring verder niet. In een droom was het zorgzame neefje namelijk op de vingers getikt door Lokta Dambang Dek, de 'Lord of the Iron Staff', die hem had verteld dat hij niet op vragen van de rechtbank mocht antwoorden.

Deze *lord* is een legendarische figuur in Cambodja, een geest die in de overleving letterlijk en figuurlijk de klappen uitdeelt. Voor de deur van de rechtbank staat een nors beeld van deze geest, inclusief ijzernen knuppel. Getuigen moeten voor dit beeld de eed afleggen. Deze liegt er niet om: jokken stelt de 'Lord of the Iron Staff' niet op prijs.*

De voorzitter van de rechtbank deed de verschijning van de 'Lord of the Iron Staff' boos af als primitief bijgeloof, waarmee

hij en passant ook de eed als betekenisloos terzijde schoof. De interventie van de voorzitter mocht echter niet baten.

De neef was duidelijk meer onder de indruk van de mythe dan de werkelijkheid, en deed er verder vooral het zwijgen toe, hoewel hij de rechtbank er nog wel fijntjes op wees dat de belangrijkste verdachten de dans weer dreigden te ontspringen. Toen ik hem vroeg wie dat dan waren, antwoordde de neef dat iedereen natuurlijk weet dat de vier elementen – aarde, wind, vuur en water – de oorsprong zijn van alle leven en dus ook van het daarbij horende kwaad.

Het werd tijd, zo legde onze neef geduldig uit, dat deze vier elementen, de *werkelijke* verantwoordelijken, door de rechtbank tot de orde werden geroepen.

Ik ben bang dat het er niet van zal komen.

* 'I will answer only the truth, in accordance with what I have personally seen, heard, know, and remember. If I answer falsely on any issue, may all the guardian angels, forest guardians and powerful sacred spirits destroy me, may my material possessions be destroyed, and may I die a miserable and violent death. But, if I answer truthfully, may the sacred spirits assist me in having abundant material possessions and living in peace and happiness along with my family and relatives forever, in all my reincarnations.'

(advertentie)

VU Law Academy

Betrokken op uw competentie

Leergangen najaar 2012

NIEUW:

Specialisatie voor elke jurist!

Leergang Law, Leadership & Management

Het nieuwe organiseren binnen juridische organisaties

www.vula.nl

VU
VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

Na het welkomstwoord van Algemeen deken Jan Loorbach sprak staatssecretaris Fred Teeven de deelnemers toe.

Algemeen Raadslid Hermine Voûte in gesprek met buitenlandse gasten.

Over de IBA

Geïnspireerd door de net opgerichte VN besloten vertegenwoordigers van 34 nationale Ordes in 1947 de IBA op te richten. Doel van de organisatie is de ondersteuning van de wet en rechtspraak over de hele wereld. Sinds het besluit in 1970 dat individuele advocaten ook lid kunnen worden, groeide de IBA als kool. Inmiddels telt men 45.000 individuele advocaten en meer dan 200 nationale Ordes.

De IBA Leaders conferentie – bedoeld voor voorzitters van nationale Ordes – vond dit jaar plaats in Den Haag, onder andere ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van de Nederlandse Orde.

Internationale zorgen over Nederlandse toezichtsplannen

Op welke manier hebben advocatenordes in andere landen te maken met politieke inmenging? Hierover ging een sessie van de International Bar Associations Leaders Conferentie die van 30 mei tot en met 1 juni plaatsvond in Den Haag.

Door Mark Maathuis

Aanleiding voor deze sessies is het feit dat de onafhankelijkheid van advocaten in diverse landen onder vuur ligt. En hoewel de manier waarop dat vorm krijgt van land tot land verschilt, is de achterliggende gedachte vaak wel een en dezelfde, aldus Margery Nicoll, van de Law Council van Australië die een van de sessies voorzat. 'Waarom wil de politiek de advocatuur controleren? Omdat advocaten slechte wetten aan het licht brengen en zeer kritisch kunnen zijn ten aanzien van overheidshandelingen. Kijk maar eens naar onze antiterrorisme wetgeving: die gaat bijna altijd te ver. Bij ons vertelt de overheid gewoon dat men niet de grenzen kan beschermen en tegelijkertijd de wet kan naleven.' De

plannen die in Nederland gemaakt worden om het toezicht op de advocatuur te verscherpen bezorgden haar dan ook 'instant concern.'

Gevoelens die Tinoziva Bere, president van de Law Society van Zimbabwe zegt te delen. 'Dit is onacceptabel. Ik ben echt geschrokken toen ik ervan hoorde. Als je als advocaat je vrijheid koestert, dan moet je je nooit door een ambtenaar laten vertellen wat je wel en niet kan doen. Daarnaast, dit is een heel erg slecht voorbeeld voor Afrika. In landen met goed ontwikkelde rechtssystemen en stevige Ordes kunnen er nog wel tegengeluiden komen op dit soort plannen. Is dat niet het geval, dan bestaat de kans dat de advocatuur aan de hand van de overheid gaat lopen. En dan ben je als beroepsgroep niet langer inzetbaar.'

Een risico dat men in Ierland maar al te goed kent, aldus Ken Murphy, directeur-generaal van de Law Society van Ierland. 'Op dit moment ligt er een wetsvoorstel om het toezicht op de Ierse advocatuur te verscherpen dat in zijn huidige vorm fundamenteel onjuist is. Als dit doorgaat, zou deze of een toekomstige regering de beroepsgroep kunnen controleren. Er is veel kritiek op dit voorstel gekomen en naar aanleiding daarvan zijn er amendementen ingediend om het toezicht onafhankelijk te houden, maar die zijn nog niet openbaar gemaakt. Wel heeft de minister zich er herhaaldelijk over uitgelaten dat het niet zijn bedoeling is om de onafhankelijkheid te ondermijnen. Oftewel, we zien deze amendementen graag komen.'

De eerste dag van het congres werd afgesloten met een receptie bij het Vredespaleis in Den Haag.

Cursusagenda Sdu Juridische Opleidingen

Datum	Cursus	Locatie	Punten	Kosten
11 juni	Uit- en overleveringsrecht en de WOTS***	Hoofddorp	4 PO	€ 545,-
12 juni	Actueel Aanbestedingsrecht**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
12 juni	De terechtzitting in het arbeidsrecht***	Utrecht	7 PO bv	€ 695,-
14 juni	Time management & Getting Things Done voor juristen***	Capelle a/d IJssel	6 PO NMI 6 -2	€ 695,-
14 juni	Appartementsrecht**	Weert	6 PO	€ 695,-
15 juni	De juridische structuur van de MKBonderneming**	Utrecht	6 PO	€ 695,-
19 juni	Kleine Kantoren Dag 2012	Houten	4 PO	€ 250,-
21 juni	(Internationale) Handelscontracten**	Breukelen	6 PO	€ 695,-
21 juni	Voorlopige hechtenis**	Breukelen	6 PO	€ 695,-
22 & 29 juni	Erfrecht*	Breukelen	10 VSO/PO	€ 1145,-
22 juni	Fraude en integriteitsschendingen op de werkvloer**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
22 juni	Jaarrekening lezen voor advocaten en notarissen*	Utrecht	4 PO	€ 545,-
25 juni	Verdeling, verrekening en afwikkeling van vermogens in het familierecht**	Weert	6 PO	€ 695,-
29 juni	Verkrijging van bewijs in IE-zaken**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
29 juni	Opzet- en schuldverweren in het strafrecht***	Utrecht	6 PO	€ 695,-
29 juni	Geschillen rond de koop- en aannemingsovereenkomst*	Breukelen	5 PO	€ 645,-

Wist u dat Sdu Juridische Opleidingen steeds meer cursussen organiseert in het noorden en zuiden van Nederland?

Kijk voor het actuele en complete aanbod op www.sdujuridischeopleidingen.nl

Jaarverslag tuchtcolleges 2011

Een beetje minder boos

Het jaarverslag van de raden en het Hof van Discipline verschijnt een dezer dagen, maar hier alvast een kersverse analyse. De klaagdrift is in 2011 licht afgenomen, het aantal zware maatregelen nam toe.

Door Trudeke Sillevius Smitt

Het aantal advocaten nam in 2011 toe met vier procent terwijl het aantal ingediende klachten juist met vier procent daalde. Dat blijkt uit de cijfers in het gemeenschappelijke Jaarverslag van de raden en het Hof van Discipline. In 2010 steeg het aantal klachten bij de raden van discipline nog met 22 procent. De vrees dat de burger alleen maar bozer wordt, lijkt dus ongegrond.

Al jaren constant

Het is voor de derde keer dat de tuchtcolleges met een gezamenlijk jaarverslag komen. Dit jaar met meer totaalstellingen en toelichtingen, die de cijfers toegankelijker maken, maar zonder de gegevens over het voortraject bij de dekens. Vorig jaar zocht de Orde nog de publiciteit met het feit dat er bij de lokale dekens ruim drieduizend klachten waren binnengekomen, waarvan twee derde door bemiddeling werd opgelost. 'Maar eigenlijk horen de gegevens over dat voortraject niet in het jaarverslag van de tuchtcolleges,' zegt Marian Verburgh, stafjurist en woordvoerder van de raden, 'en het gaf nogal wat verwarring.'

In 2011 kwamen er 1200 klachten binnen bij de raden, waarvan er 1221 behandeld werden. Er werden 408 klachten afgevoerd en 384 klachten (deels) gegrond verklaard. De resterende zaken eindigden zonder oordeel, bijvoorbeeld omdat de klacht werd ingetrokken. Die verhouding (ongeveer een derde gegrond, een derde ongegrond en een derde anderszins) is al jaren zo.

In 324 zaken werd appel ingesteld bij het Hof van Discipline (tegen 293 in 2010). Er werden 303 appelpzaken afge-

Foto: Jini Büller / HH

daan, wat betekent dat de werkvoorraad bij het hof groeiende is.

Verder blijkt dat ongeveer twee procent van de advocaten te maken kreeg met een gegrondverklaring van een klacht (al dan niet met daaraan verbonden waarschuwing, berisping, schorsing of schrapping), een schorsing of voorziening wegens onbehoorlijke praktijkuitoefening dan wel een spoedshalve schorsing in afwachting van een bodemtuchtzaak. En dat percentage lag in 2010 niet anders. Wel steeg – zowel bij de raden als bij het hof – het aantal zware maatregelen. Tien advocaten kregen bij de raden een schrapping opgelegd tegen zes in 2010; in appel ging het van twee naar vijf en ook het aantal schorsingen steeg.

Wraking als verkapt rechtsmiddel

Ook wraking in het advocatentuchtrecht komt uitgebreid aan de orde. 'Elk jaar lichten we een bepaald aspect uit,' vertelt woordvoerder Verburgh. 'We hebben

gekozen voor wrakingen omdat het een actueel onderwerp is en er veel wrakingsverzoeken binnenkomen. In het tuchtrecht ligt het percentage wrakingen ook veel hoger dan in de reguliere rechtspraak.' Waarom dat zo is, is niet bekend. In de vertraging die de wrakingsprocedure veroorzaakt, zou voor verweerders een voordeel kunnen schuilen. Een andere mogelijkheid is het feit dat verweerders, dekens en rechters allemaal deel uitmaken van het 'juridische wereldje', wat zou kunnen leiden tot meer (argwaan over) ongewenste betrokkenheid. Hoe dan ook, van de zeventien wrakingsverzoeken in 2011 werden er maar twee toegevoegd. Soms rijst de vraag of het middel van wraking niet als verkapt rechtsmiddel tegen onwelgevallige beslissingen wordt ingezet, zo wordt nog in het verslag opgemerkt.

Bescheiden griffierecht

Dat kost een hoop tijd en geld en aan beide is gebrek bij de tuchtcolleges. En omdat justitie de geldkraan steeds verder dichtdraait – waarover de tuchtcolleges zich bezorgd tonen – oriënteert de Orde zich op vergaande maatregelen, zo voegt men toe. De Orde denkt erover de griffies op de schop te nemen en een bescheiden griffierecht in te voeren. Dat laatste zet misschien niet direct veel zoden aan de dijk, maar 'men verwacht waarschijnlijk vooral dat het een rem zet op evident ongegronde klachten,' zegt Verburgh. 'De raden hebben al een paar zittingen moeten schrappen omdat zij niet genoeg geld van Justitie krijgen om voorzitter-rechters in te zetten.'

- Zodra het geopenbaard mag worden, verschijnt het jaarverslag op de sites van de raden en het Hof van Discipline; de gedrukte versie volgt.

denEngelsen

Onze opdrachtgever is een Amsterdams advocatenkantoor met een omvangrijke procespraktijk die zich op het hoogste niveau richt op ondernemings-, financieel-, fiscaal-, bestuurs- en strafrecht. Cliënten ervaren het kantoor als 'on the ball': snel, creatief en oplossingsgericht. Ook in de referral markt heeft het kantoor een uitstekende positie. De juridisch inhoudelijke basis van het kantoor is onbetwist. Collega advocaten gaan dus altijd graag de samenwerking aan.

In het licht van de aanstaande wetswijziging die dit mogelijk maakt, is het besluit genomen om ook een cassatiepraktijk te ontwikkelen onder leiding van een professional met een bewezen trackrecord binnen dit specialisme.

Daarom komen wij dan ook graag in contact met een

PARTNER VOOR DE CASSATIEPRAKTIJK

Indien u uw cassatiepraktijk voort wil zetten binnen een kantoor waar uw vakgebied een strategisch speerpunt is en waar u zelf grote invloed heeft op de opzet van de sectie en werkomgeving is het zinvol om in gesprek te treden. Ook indien u de praktijk niet fulltime voert/ wil voeren is het nuttig om eens te praten.

Voor meer informatie en/of een ontmoeting bent u uitgenodigd contact op te nemen met Sylvia den Engelsen (06-51428791 of sylvia@denengelsen.nl).

denEngelsen legal search & consultancy richt zich uitsluitend op juristen die werkzaam zijn op het hoogste niveau binnen hun organisatie, zoals partners, general counsel en commissarissen

LEGAL SEARCH & CONSULTANCY

Tienjarig bestaan van de Orde van Vlaamse Balies

Advocaten over de grens

Grenzeloze advocatuur: obstakels worden uitdagingen. Dat was het thema van de Advocatendag op 11 mei van de Orde van Vlaamse Balies in het Belgische Kortrijk.

Door Sabine Droogleever Fortuyn

Vlaanderen, Kortrijk Xpo, Meeting Center. Achter een grote betonnen parkeervlakte staat het beursgebouw. Binnen vertelt Luc Swinnen, verzekeringsarts en schrijver van het boek *Stress is geen probleem* over zijn onderzoek naar denkstijlen van advocaten. Hoe kun je je manier van denken zo efficiënt mogelijk inzetten in contact met anderen? Grafieken en tabellen waarin zijn onderzoeksgegevens zijn verwerkt, moeten dat duidelijk maken aan zijn publiek.

Gedurende de dag, waarop rond de zeshonderd advocaten aanwezig zijn, spreken behalve Vlamingen ook een paar Nederlandse advocaten. Zo is de Haagse deken Ernst van Win een van de panelleden in een werkgroep over het nut van de advocateneed anno 2012. En strafpleiter Inez Weski debatteert over de stand van de rechtsstaat in relatie tot de Europese invloed en regelgeving. 'Zeer interessant is dan weer de praktijk en uitwerking "op de grond" van de verschillende landen te bespreken,' zegt Weski. 'En hoe België veel juridische mogelijkheden ter bekorting van de procedures niet kent, terwijl Nederland, ondanks het gelukkige bezit van die mogelijkheden, de procedures niet bepaald veel korter maakt door allerlei logistieke ellende.'

Haalbare grenzen

'Advocaten worden deze dag uitgedaagd de grenzen op te zoeken. Letterlijke landsgrenzen, maar ook de grenzen van het haalbare op gebied van bedrijfsvoering,' licht Els van Broeck, algemeen secretaris van de Orde van Vlaamse Balies (OVV), toe. Zo komen de invloed van Europees recht op de dagelijkse rechtspraktijk, het verschijnsel vreemd kapitaal in een advocatenkantoor en *cloud computing* ter sprake.

Hans van Veggel: 'De advocaat is er voor zijn cliënt en niet omgekeerd.'

Ruiter zonder paard

Het tienjarig jubileum staat 's middags centraal. In het kader hiervan bespreekt de voorzitter van de Balies, Eddy Boydens, enkele actuele ontwikkelingen. De hervorming van de beroepsopleiding, de 'hertekening van het juridische landschap' waarbij er van 27 arrondissementen 12 moeten worden gemaakt, de hervorming van de rechtsbijstand en de betaling van Salduz-advocaten komen aan bod. Later staat Hans van Veggel, advocaat en oud-deken van de Amsterdamse Balie, stil bij de toekomst van de advocatuur.

'Een ruiter zonder paard is geen ruiter. Een paard zonder ruiter is een paard. Een advocaat zonder rechtzoekende is

geen advocaat. Een rechtzoekende zonder advocaat is en blijft een rechtzoekende,' zegt Van Veggel. 'De advocaat is er voor zijn cliënt en niet omgekeerd.'

Vervolgens vestigt hij de aandacht op de advocatuur door de jaren heen, de globalisering, digitalisering en de genomen regelgeving.

Over de advocaat als generalist en als specialist zegt hij: 'Anno 2012 moeten we vaststellen dat het onmogelijk is nog op alle rechtsgebieden deskundig te zijn. De alleen zittende pseudo-generalist die denkt: het zal mijn tijd wel duren, ik trek me niets aan van al die nieuwigheid, zal in elk geval in 2030 een beschermde diersoort zijn, zo hij al niet zal zijn uitgestorven.'

Foto: André Matthijssens

Advocaten voor advocaten

Ga niet naar het EK in de Oekraïne

Europese regeringsleiders dreigen met een boycot van het EK voetbal in de Oekraïne uit protest tegen de rechtsgang en slechte detentieomstandigheden van oud-premier Joelia Tymoshenko. Ook de Nederlandse regering, inclusief leden van het Koninklijk Huis, zal zich niet op de tribunes laten zien. Terecht, vindt haar advocaat Valentyna Telychenko.

Door Tatiana Scheltema

Joelya Tymoshenko werd op 11 oktober vorig jaar veroordeeld tot zeven jaar gevangenisstraf wegens ambtsmisbruik en corruptie. Het vonnis wordt alom gezien als een politieke afrekening door Tymoshenko's politieke tegenstrever, de huidige president Victor Janoekovych, die de rechterlijke macht naar zijn hand wist te zetten.

Tymoshenko is niet haar enige *high profile* cliënt. Zij staat ook Myroslava Gongadze bij, de weduwe van onderzoeksjournalist Georgiy Gongadze, tijdens het proces tegen Oleksiy Pukach, de politiecommandant die in 2000 de moord op Gongadze orkestreerde, naar later bleek in opdracht van toenmalig president Leonid Kutchma. 'Het lijkt erop dat ze deze zittingen bedoeld zijn mij ervan te weerhouden aan de zaak Tymoshenko te werken.'

Telychenko vindt de aangekondigde EK-boycot door Europese leiders een belangrijk signaal aan de regering van Oekraïne: 'Als advocaat denk ik dat het belangrijk is om

Valentyna Telychenko

op deze manier aandacht te krijgen voor de mensenrechtensituatie en de staat waarin onze democratie verkeert. Alleen: de regering trekt zich er niet zoveel van aan.'

De afhankelijkheid van de rechterlijke macht is Oekraïne's grootste probleem, zegt Telychenko. 'De regeringspartij controleert nu de Hoge Raad, die rechters kan benoemen of ontslaan. Inmiddels hebben we ook rechters met een crimineel verleden. De zaken tegen Tymoshenko en oud-Minister van Binnenlandse Zaken Yuro Lutsenko

werden behandeld door dezelfde jonge rechter, hij zat pas in het derde jaar van de vijfjarige opleiding. Daarvoor had hij alleen maar verkeersovertredingen gedaan. We maakten grapjes over hem: is dit wel de echte rechter? Toen men tegen het vonnis in beroep ging zei hij: ik breng het dossier wel naar het gerechtshof. Vervolgens was het dossier "verdwenen."

Tijdens de eerste zitting in de zaak van Yuro Lutsenko werd duidelijk dat iedereen die contacten had met Lutsenko werd geobserveerd door de politie, ook Telychenko. 'Zolang ze niet in mijn huis komen vind ik het niet erg. Zeker, er zijn risico's. Gongadze werd ook gevolgd door de politie en later zelfs vermoord. Maar het risico is niet groot genoeg om te zeggen: "ik vlucht." Het scheelt dat ik ongetrouwd ben en geen kinderen heb. Maar ik wil hier niet weg.'

(advertentie)

Vakantie: wordt het Pauliana of toch maar weer Fraus Legis?

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken hierbij gebruik van de kennis en expertise uit ruim 100 landen waar de leden van Grant Thornton International Ltd gevestigd zijn. Kijk op onze website www.gt.nl/fis.

Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel: T 020 - 547 57 57
Mark Hoekstra: T 010 - 270 51 51
E gtfis@gt.nl

Grant Thornton

An instinct for growth™

Feiten & cijfers spreken voor zich

Toen M-verzekeringen vijf jaar geleden werd gelanceerd, leken de offertes voor velen van u te mooi om waar te zijn. Inmiddels is wel duidelijk dat M-verzekeringen niet alleen een scherpe premie biedt, maar dat haar producten ontwikkeld zijn met kwaliteit als uitgangspunt. De goede kennis van de markt en een krachtige inkoop resulteren in onze scherpe premies.

De ruime ervaring en professionaliteit heeft voor veel collega's van u de doorslag gegeven om hun financiële belangen aan ons toe te vertrouwen. Dit specialisme en kennis van uw beroepsgroep loont dus voor u en voor ons. Graag maken wij ook voor u een persoonlijke vergelijking gebaseerd op cijfers en feiten.

M-VERZEKERINGEN
EXCLUSIEF VOOR ADVOCATEN, NOTARISSEN EN GERECHTSDEURWAARDERS

Ringbaan West 240 • Tilburg • T 013 594 28 28 • m@mutsaerts.nl • www.m-verzekeringen.nl

25

Meer dan 25 procent van de top 50 advocatuur is relatie

De meest uitgebreide basisdekking beroepsaansprakelijkheid

100%

100% uitloop, 100% inloopdekking

1.000

Meer dan 1.000 M-AOVs in 5 jaar tijd

30

30 tot 70 procent korting over de looptijd (afhankelijk van uw aanvangsleeftijd) op uw AOV

€	€	€	€
€	€	€	€
€	€	€	€
€	€	€	€
€	€	€	€

80.000

De gemiddeld behaalde besparing voor een AOV is 80.000 euro over de looptijd

1

onze overlijdensrisicoverzekering is op basis van éénjarige risicopremies. zo wordt u niet geconfronteerd met een hoog gelijkblijvend premietarief

Erkenning van slachtoffers: bevestiging van de geschonden norm

Nog steeds voor verbetering vatbaar

Is de positie van slachtoffers er, door alle aandacht van politici, de afgelopen jaren op vooruitgegaan? Enigszins, zeggen slachtofferadvocaten, maar het kan beter. Slachtoffers in het letselschadecircuit zijn nog altijd overgeleverd aan de markt.

Door Tatiana Scheltema

Het Fonds Slachtofferhulp lanceerde 15 mei de Slachtofferwijzer, een nieuwe app die slachtoffers van geweld, seksueel geweld, ongevallen, medische fouten of diefstal op weg helpt naar de juiste instanties. De gebruiker selecteert waar hij behoefte aan heeft: emotionele, financiële, juridische of praktische hulp en wordt vervolgens doorgesluisd naar de website van één van de tientallen organisaties die Nederland op dit gebied rijk is, zoals het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, Schadefonds Geweldsmisdrijven, het Juridisch Loket, maar ook verschillende specialistenverenigingen van de advocatuur.

Mr. Pieter van Vollenhoven, voorzitter van het Fonds Slachtofferhulp, kwam de app op de radio toelichten. De interviewer constateerde dat er de afgelopen kabinetsperiode al veel voor slachtoffers is gedaan. Maar kan de politiek nog meer doen? 'Ik ben dit kabinet zeer erkentelijk dat het zich zo voor deze problematiek heeft ingezet,' aldus Van Vollenhoven. 'Maar ik denk dat we op dit moment niet zoveel meer willen. Ik hoop wel dat de regelingen die zijn getroffen, zoals het spreekrecht, de schadevergoeding voor slachtoffers of het slachtofferinformatiepunt, goed gaan werken. Want op papier is het fantastisch geregeld, maar in de praktijk valt het nog weleens tegen. Dus we moeten zorgen dat iedereen tevreden is over de instrumenten die er nu zijn.'

Vooruitgang geboekt

Die instrumenten zijn het resultaat van

Foto: Erik van der Burgt

'Het gaat me te ver dat het slachtoffer onbeperkt kan zeggen wat hij wil'
Rianne Letschert

tientallen jaren strijd voor verbetering van de positie van het slachtoffer in rechte. Voegen in het strafproces kon altijd al, maar kreeg in 1995 een extra impuls met de Wet Terwee, waarmee slachtoffers met een eenvoudige claim een hoger bedrag konden vragen dan het tot dan toe

geldend maximum van 1500 gulden. In 2007 initieerde toenmalig Minister van Justitie Ernst Hirsch Ballin het Schadefonds Geweldsmisdrijven, en een voor-schotregeling waardoor het slachtoffer de schade niet langer zelf op de dader hoefde te verhalen. Het initiatiefwetsvoorstel om slachtoffers spreekrecht te geven in de rechtszaal stamt uit 2002 en werd ingediend door toenmalig D66-leider en oud-rechter Boris Dittrich. En onlangs op de Europese Dag van het Slachtoffer (23 februari) stelde de Raad voor de rechtspraak een modelregeling vast voor de bejegening van slachtoffers in en om de rechtszaal.

En toch kan het beter, zegt Marianne Kubatsch, sinds 1983 advocaat van slachtoffers van zedenmisdrijven in Utrecht.

‘De positie van het slachtoffer is nog steeds lastig, want hij is alleen getuige en aangever in de strafzaak. Dus je krijgt de dagvaarding zodat je de voeging in orde kunt maken, maar geen dossier zolang er geen zitting is geweest. Je wordt ook niet altijd tijdig op de hoogte gesteld van een zitting en er wordt zelden rekening gehouden met jouw verhinderdata.’

Kubatsch is secretaris van het Landelijk Advocaten Netwerk Slachtoffers in Zedenzaken (LANSZ). Deze stichting presenteerde vorig najaar een zwartboek met tientallen voorbeelden van dit soort pijnpunten uit de dagelijkse praktijk. ‘We hebben dat zwartboek gemaakt omdat de rechtspositie van slachtoffers begin 2011 verbeterd zou zijn toen de Wet verbetering positie slachtoffers in werking trad. Die wet ziet eigenlijk op zaken die in de praktijk al hun weg vonden. Maar het recht op informatie en stukken wordt niet nageleefd, want er is altijd de *escape* dat het in het belang van het onderzoek toch niet gebeurt.’

Een terugkerende klacht is ook de duur van procedures. Er zit gemakkelijk een jaar tussen de aangifte en de eerste zitting, zegt Kubatsch. ‘Cliënten begrijpen dat niet en ik kan het ook niet altijd uitleggen. Er moet ergens een blik politieagenten en OM’ers worden opengetrokken. Dat moet echt sneller.’

Maar er zijn ook verbeteringen, bijvoorbeeld de uitbreiding van het spreekrecht, dat vorige week brede steun vond in de Tweede Kamer. Kubatsch: ‘Zo wordt de stem van het slachtoffer gehoord.’

Spreekrecht helpt

De erkenning van de rol van het slachtoffer in het strafproces past in een wereldwijde trend. ‘Dat je het strafproces puur gebruikt voor de getuigenis van het slachtoffer, is allang achterhaald,’ zegt Rianne Letschert, hoogleraar Victimologie en Internationaal Recht in Tilburg en adjunct-directeur van het International Victimology Institute Tilburg (INTERVICT). INTERVICT deed de laatste jaren veel internationaal vergelijkend onderzoek naar slachtofferrechten. In Nederland onderzocht INTERVICT twee jaar geleden de mate waarin het spreek-

Foto: Chris van Houts

‘Slachtoffers willen vooral dat de dader verantwoordelijkheid neemt’

Arno Akkermans

recht bijdraagt aan emotioneel herstel. ‘Respondenten geven keer op keer aan dat het bijdraagt aan een vorm van erkenning. Dus ik zie niet in waarom het slachtoffer die plek niet in zou nemen.’

Een punt van discussie binnen INTERVICT is wel waar de grens ligt, zegt Letschert. ‘Het gaat me te ver dat het slachtoffer onbeperkt en op elk moment kan zeggen wat hij wil, zoals in de Verenigde Staten, waar het slachtoffer zich ook tijdens de *parole* zitting uitlaat over vroegde vrijlating.’

Ook is de vraag of het spreekrecht voor of na de schuldigverklaring moet worden uitgeoefend. ‘In kringen van advocaten van verdachten gaan steeds meer stemmen op om het erna te doen omdat men vreest voor verlies van de onschuldpresumptie. Maar het aantal schuldigverklaringen is sinds de invoering van het spreekrecht niet toegenomen en de gemiddelde strafmaat ook niet. De rech-

ter lijkt er niet door te worden beïnvloed. Dus ik ben er nog niet uit.'

'De verklaring van het slachtoffer over de schade heeft geen bewijskracht in het strafproces zelf,' beaamt Gerda van Dijk, oud-advocaat, medeoprichter van LANSZ en sinds 2009 strafrechter in Alkmaar. 'Of het gevolgen heeft voor de strafmaat is een ander verhaal. Het verhaal van het slachtoffer kan nuttig zijn en impact hebben op de rechter en in die zin ook gevolgen hebben voor de strafmaat. Misschien had de rechter oorspronkelijk een ander strafmodel in het hoofd, maar denkt hij nu: de kans op herhaling is toch groter, of het letsel is gezien de recente informatie dermate ernstig, dat het toch invloed heeft op zijn uitspraak.'

'Klapluikstelsel', de oplossing?

De rechterlijke macht denkt nu na over manieren om het slachtoffer nog verder tegemoet te komen. Zo zijn er plannen het strafproces 'op te knippen' in een deel bewijsvoering en een deel strafmaat en behandeling van de schadeclaim van het slachtoffer. De rechter hoeft dan niet te oordelen over een eis tot schadevergoeding die het slachtoffer indient terwijl nog niet vaststaat of de verdachte wordt veroordeeld.

Een ander idee is om het zogenoemde 'klapluikstelsel' in te voeren. Nu nog dient het slachtoffer een schadeclaim in bij de strafrechter, die de claim afhandelt, waarop bij toewijzing de Staat het bedrag voorschiet via het Centraal Justitieel Incassobureau. Als de toegekende schadevergoeding in het strafproces te laag is, kan het slachtoffer bij de civiele rechter het restant vragen. In de toekomst zal

de strafrechter ingewikkelde claims mogelijk rechtstreeks doorverwijzen naar de civiele rechter. Het voordeel voor de slachtoffers is dat geen nieuwe procedure wordt opgestart. Zo spaart het slachtoffer weliswaar griffierechten uit, maar er kan dan geen gebruik gemaakt worden van de voorschotregeling via het CJIB. Die geldt immers alleen voor in het strafproces toegekende schadevergoeding.

Variaties in slachtofferschap

Eenzijds kan dat sneu zijn. Aan de andere kant: het gaat slachtoffers vaak hele-

maal niet om het geld, zegt Arno Akkermans, hoogleraar privaatrecht aan de VU en gespecialiseerd in letselschade. 'Het gaat hen om het geven van zin en betekenis aan traumatische gebeurtenissen en herstel van de onrechtvaardigheid die ze hebben ervaren. Slachtoffers willen vooral dat de dader verantwoordelijkheid neemt voor wat er is gebeurd.'

Dat geldt voor alle slachtoffers, ongeacht of het gaat om geweld, verkeersongelukken, medische missers of arbeidsongelukken. Over het gemis aan aandacht voor de laatste drie catego-

Foto: Chris van Houts

**'Er wordt
zelden rekening
gehouden
met jouw
verhinderdata'**

Marianne Kubatsch

rieën windt Akkermans zich trouwens flink op. Te meer daar zij geen recht hebben op smartengeld voor letsel of overlijden van een naaste, terwijl slachtoffers van misdrijven daar via het Schadefonds Geweldsslachtoffers sinds kort wél aanspraak op kunnen maken. ‘Vanuit het oogpunt van impact kun je daar je vraagtekens bij zetten. Wordt je kind per ongeluk doodgereden door een bus: geen smartengeld. Vermoord: wel smartengeld. Vindt men het één ernstiger dan het ander?’

Een ander verschil met het strafproces is dat het slachtoffer de verdachte als hij wil recht in de ogen kan kijken, terwijl slachtoffers in civiele procedures stuiten op de woest draaiende administratieve molens van verzekeringsmaatschappijen. En juist dat maakt mensen diep ongelukkig, zegt Akkermans. ‘Stel: je gaat met de trein naar je werk, iemand botst tegen je aan, je valt op de grond. Daar lig je, voor het oog van iedereen, in

chaos. En stel je voor dat de betrokkene doorloopt en jou daar zo laat liggen. Vergelijk dat met de situatie dat diegene je overeind helpt, zich verontschuldigt en je aanbiedt de kosten van de stomerij te betalen. Wat is het verschil? Wat maakte het zo onaangenaam dat hij doorloopt? Niet alleen lig je op de grond, je bent ook vernederd. Maar als iemand het zich wel aantrekt en jou helpt, bevestigt dat als het ware de geldigheid van de geschonden norm. Met andere woorden: je wordt erkend.’

Verdienmodel

Voor die civiele procedure moet het slachtoffer aankloppen bij een letselschadespecialist waarvan er in Nederland duizenden actief zijn. Helaas heeft het vak niet altijd een goede naam, zegt de Amsterdamse letselschadeadvocaat Wicher Bouman met gevoel voor *understatement*. ‘Dat heeft met het verdienmodel te maken. Als jij onder een auto

komt, zal de verzekeraar bijna steeds aansprakelijkheid erkennen. Vanaf dat moment kan de advocaat gaan declareren bij de verzekeraar. Alle redelijke buitengerechtigde kosten tot het moment van de dagvaarding worden door de verzekeraar vergoed. Maar ieder ander die zich letselschadespecialist noemt mag dat óók; vandaar die wildgroei aan bureautjes die werken op basis van *no cure, no pay*.’

De advocatuur mag dat zoals bekend niet en daarom ziet de beroepsgroep het gepruts door ‘letselschadeschurken’ niet zelden tandenknarsend aan. Een oplossing van dit probleem vormt de Wet Deelgeschillen, waarmee sinds anderhalf jaar wordt gewerkt. ‘Als je het over alles eens bent, behalve bijvoorbeeld over de hoogte van het smartengeld, kun je alleen dat geschil aan de rechter voorleggen. En de regeling van kosten loopt gewoon door, zodat je ook de advocatenkosten in rekening kunt brengen.’

(advertentie)

Douwe Bos, GZ-psycholoog met ruime ervaring als getuige deskundige en behandelcoördinator in een TBS-kliniek, is een adviesbureau begonnen voor advocaten. Het bureau FPAB-forensica ondersteunt (strafrecht)advocaten bij het lezen en beoordelen van psychologische en psychiatrische rapportages:

- Lezen, commentariëren en beoordelen van psychologische en psychiatrische rapportages.
- Cursus: hoe ziet de TBS-behandeling er uit en waar moet een advocaat alert op zijn afhankelijk van de fase van de behandeling?
- Coaching en/of voorbereiding zitting.
- Advisering bij cliënten met complexe problematiek.

Meer informatie op www.fpab-forensica.nl

Diepeveen & van Es

Advocaten en mediators
te Meppel

hebben ruimte voor een

zelfstandig advocaat m/v
met een eigen praktijk op basis van kostendeling

Uw schriftelijke sollicitatie met c.v. per post of e-mail kunt u binnen veertien dagen na het verschijnen van dit blad richten aan: Diepeveen & Van Es advocaten en mediators, t.a.v. mr W.J.A. van Es, Zuideinde 58, 7941 GJ Meppel tel.nr: 0522-252424 email: w.vanes@dpve.nl

Kleine Kantoren Dag 2012

De advocaat als ondernemer

Hoe haalt u als advocaat-ondernemer het meeste uit uw bedrijf? Wat zijn uw mogelijkheden met betrekking tot social media, werving van klanten of bijvoorbeeld Google? Kom naar de **Kleine Kantoren Dag 2012**, het congres speciaal voor u als advocaat-ondernemer.

Uw voordeel

De Kleine Kantoren Dag biedt u specifieke informatie en vaardigheden om het meeste uit het ondernemerschap te halen:

- U stelt deze dag zelf uw ideale programma samen door die workshops te kiezen die direct aansluiten bij uw wensen.
- Na dit congres weet u waar uw kansen liggen en hebt u concrete handvatten om direct aan de slag te gaan.
- U ontvangt meteen na afloop uw certificaat met 4 NOvA punten.

Schrijf in en win!

Op de Kleine Kantoren Dag maakt u kans op uw eigen Google Adwords campagne of een ballonvaart voor 2 personen.

Meer informatie en inschrijven:

www.kleinekantorendag.nl

Europarlementariër Dennis de Jong over resolutie Grenzen aan het strafrecht

Straffen op zijn Europees

Heel even mag Europarlementariër Dennis de Jong (SP) tevreden achteroverleunen. 'Zijn' resolutie die pleit voor een strak kader voor Europees materieel strafrecht werd eind mei met brede steun aanvaard. Maar nu komt het aan op de uitvoering.

Foto via het Europees Parlement

Door Trudeke Sillevs Smitt

Alléén nieuwe Europese strafbepalingen als met cijfers is aangetoond dat er een serieus probleem mee wordt opgelost. En er moet een club komen die de consistentie en coherentie van Europees materieel strafrecht in de gaten houdt. Dat is de boodschap van de resolutie *Grenzen aan Europees strafrecht* die het Europees Parlement op 22 mei met grote meerderheid aanvaardde. Dennis de Jong schreef het rapport waarop de re-

solutie is gebaseerd. De SP'er maakt deel uit van de LIBE-commissie: een soort vaste Kamercommissie maar dan op Europees niveau, die zich bezighoudt met burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken.

Een resolutie, geschreven door een SP'er, die in Europa breed gesteund wordt, is dat niet uitzonderlijk?

'Bijna iedereen kan hier achter staan, omdat we niet gekozen hebben voor een

politieke aanpak, maar voor de invalshoek van mensenrechten en zorgvuldigheid. Het rapport stoelt op de academische gedachte dat je niet te snel iets tot strafrecht moet maken. Geen strafrecht op basis van hypes en een gecoördineerde aanpak. Dat spreekt veel mensen hier aan.'

Hoe krijgen die uitgangspunten gestalte?

'Als de EU nieuwe strafbepalingen wil, kan ze nu niet meer volstaan met de al-

gemene mededeling: “We hebben naar de proportionaliteit en de subsidiariteit gekeken, dat zit wel goed.” Men moet met substantiële feitelijke gegevens komen die duidelijk maken dat er sprake is van serieuze schade aan de maatschappij of individuen en dat dat alleen met strafrecht op Europees niveau kan worden opgelost.

Verder draagt de resolutie concrete oplossingen aan om een einde te maken aan de fragmentarische aanpak die we tot nu toe hebben gezien. Daar is veel ergernis over: delictomschrijvingen zijn niet helder, er is onvoldoende samenhang in de strafmaat. Er moet bij de Raad, de Commissie en het Parlement een centrale instantie komen, zoals je in Nederland de Directie Wetgeving bij Justitie hebt, die

toeziet op de kwaliteit van de strafwetgeving op alle verschillende terreinen.’

Andere Europarlementariërs lijken niet veel harmonisatie op het gebied van het materiële strafrecht te verwachten (zie kader); dan zou deze resolutie weinig praktisch nut hebben.

‘Ik ben het daar volstrekt niet mee eens! Goed, gevoelige terreinen als abortus zal Europa niet snel betreden, maar neem softdrugs. Ik kan mij zomaar voorstellen dat de Commissie zegt: “Met al die grensproblematiek hebben we duidelijk beleid nodig, we maken geen onderscheid meer tussen soft- en harddrugs.” Of neem marktmanipulatie, dat speelt nog dit jaar.’

Maar bij markmanipulatie zal het toch niet moeilijk zijn aan te tonen dat er een grensoverschrijdend probleem is?

‘Ik moet de eerste cijfers nog zien....

Dan is er de fraude met Europees geld. Het is de bedoeling dat daarvoor een Europees openbaar aanklager wordt aangesteld. Bij de waarde van zo’n instelling kun je de nodige vraagtekens zetten, maar het ligt voor de hand dat de Commissie dan zegt: “Laten we die begrippen meteen volledig harmoniseren.” Dat vind ik op zichzelf ook een goede zaak. En je kunt moeilijk met verschillende definities voor Europese en lokale fraude werken, dus dan geldt dat ook voor niet-grensoverschrijdende fraude.

Foto: Peter Hiltz / HH

Cv Dennis de Jong

De Jong (1955, sinds 2009 lid van het Europees Parlement, maakt namens de SP deel uit van de Confederale Fractie Europees Unitair Links/Noords Groen Links. Hij was eerder onder meer diplomaat, ambtenaar op diverse ministeries en medewerker van zowel de Europese Commissie als van de Nederlandse vertegenwoordiging bij de EU in Brussel. In 2000 is hij gepromoveerd aan de Universiteit Maastricht; daarvoor studeerde hij rechten en economie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en internationale betrekkingen aan de School for Social Research in New York.

Hoe kijken andere Europarlementariërs tegen Europees materieel strafrecht aan?

Toine Manders (VVD, ex-advocaat):

‘Eigenlijk zou iemand in Polen niet anders moeten worden gestraft dan in Nederland. Als je vooruit wilt met Europa zou het goed zijn het strafrecht te harmoniseren. Maar de tijd is daar gewoon nog niet rijp voor. Daarom is het goed dat we met deze resolutie de hand aan de rem houden.’

Judith Sargentini (GroenLinks):

‘Het prangende punt in justitiële samenwerking is wat mij betreft het wederzijds vertrouwen. Zolang dat er onvoldoende is, zou ik de strafwetboeken in Europa niet willen harmoniseren. Ik denk wel dat iedereen zo verstandig zal zijn om te zeggen: “Kalm aan met harmonisering van strafbepalingen.” Het is nog wel ver van ieders bed.’

Wim van de Camp (CDA):

‘Met het toenemende nationalisme ben ik niet zo optimistisch dat er veel van harmonisatie op dit punt terecht zal komen. De Europese Commissie is natuurlijk een enorme wetgevingsmachine. Maar de Europese Raad zal op een gegeven moment wel zeggen: “Hier ligt niet onze eerste prioriteit.” Zelf zou ik eerder kiezen voor harmonisatie van materieel privaatrecht om de versnippering op dat vlak te verminderen.’

Vóór het Verdrag van Lissabon had het Europees Parlement geen bevoegdheden op dit terrein. We beginnen net. Dan kunnen we toch niet achteroverleunen?

Maar het is natuurlijk wel zo dat een rapportje *an sich* nog weinig verandert. Vandaar dat in de resolutie al is verwerkt hoe die toetsing in zijn werk moet gaan en hoe Commissie, Raad en Parlement daarin moeten samenwerken. Een werkgroep moet die plannen gaan uitwerken, daar ga ik heel hard aan sleuren.’

Hoe kan de Nederlandse advocatuur invloed uitoefenen?

‘Commissaris Malmström (portefeuille Binnenlandse Zaken, *red.*) zei in haar reactie op het rapport dat ze een groep van deskundigen heeft ingesteld. Dat moet je goed in de gaten houden. Wie zitten daar in, zijn er Nederlanders bij? De Orde van Advocaten is heel actief in Brussel. Parle-

mentariërs kunnen helpen om te zorgen dat er alsnog Nederlanders in die commissie komen. Verder heeft een groepje Europarlementariërs die op dit terrein actief zijn regelmatig contact met de commissie-Meijers. (Een denktank van rechtswetenschappers op het gebied van Europees migratie- en strafrecht die het Nederlandse parlement (on)gevraagd adviseert over Europese voorstellen, *red.*)

En signaleert de advocatuur misstanden, dan kunnen ze een vraag neerleggen bij de Commissie of – makkelijker – bij een Europarlementariër die het dan bij de Commissie aankaart.’

Wanneer gaan we hier in de dagelijkse praktijk iets van merken?

‘Ik hoop dat er eind dit jaar een akkoord ligt met de Raad en de Europese Commissie over de uitwerking van dit voorstel. Dan zal de kwaliteit van het strafrecht uit Brussel vanaf volgend jaar verbeteren.’

Waarom deze resolutie?

Europese regels op het gebied van opsporing en vervolging krijgen veel aandacht: Salduz, het Europees arrestatiebevel en het Europees onderzoeksbevel. Maar ook het materiële strafrecht wordt steeds Europees. Het Verdrag van Lissabon (2009) gaf de Europese Unie op dit terrein wetgevende bevoegdheid. De EU kan harmonisatie van inhoudelijke strafbepalingen voorschrijven ‘als dat voor de uitvoering van geharmoniseerd EU-beleid noodzakelijk is’. Sinds 2009 hebben lidstaten geen veto-recht meer, maar er is wel een ‘noodremprocedure’ als een staat meent dat er fundamenteel afbreuk wordt gedaan aan zijn strafrechtstelsel. De Commissie kwam in 2011 met een visie op de toepassing van strafrecht op Europees niveau, waarop deze resolutie een reactie is.

(advertentie)

TOGA
atelier

S c h o u t

Kwaliteit met oog voor detail

www.toga-atelierschout.nl

info@toga-atelierschout.nl

Industrieweg 51
3044 AS Rotterdam
Tel.: 010 245 07 66
di t/m vr 9:00 - 17:30

Firmwise

- Praktijkwaarneming
- Advocaten Fusie | Overname
- Coaching advocaten

088 - 70 88 888 www.firmwise.nl

Te huur

Te huur

Kantoorvilla

Metrage circa 250m²

Huurprijs € 245,- m²per jaar

Sijbrandij De Waard ADVOCATEN

Sijbrandij De Waard Advocaten is een jong dynamisch advocatenkantoor gespecialiseerd in letselschade. Ons kantoor is gelegen in hartje Utrecht.

Wij zoeken een enthousiaste en ambitieuze

Advocaat-medewerker of Gevorderde-Stagiair

met aantoonbare ervaring in de letselschade.

Voor uw reactie of nadere informatie kunt u contact opnemen met: mr. R.P. (Rienk) Sijbrandij.

Maliebaan 123

Postbus 13190

3507 LD Utrecht

T 030 - 242 85 99

sijbrandij@sdwadvocaten.nl

www.sdwadvocaten.nl

STRAFRECHT

(economisch / milieu strafrecht, commuun strafrecht)

Ook jouw passie?

Wij zijn op zoek naar:

Twee ervaren advocaat - medewerkers

Advocatenkantoor Mayke Goris
Kloosterhofpad 6
7607 HK Almelo
T (0546) 48 85 00
www.maykegoris.nl

Inlichtingen bij Mayke Goris

KERCKHOFFS ADVOCATEN
Maastricht / Heerlen

Kerckhoffs Advocaten, gevestigd in Maastricht en Heerlen, zoekt voor de sectie Ondernemingsrecht een

Advocaat (minimaal 7 jaar ervaring)

Wil je graag werken bij een kantoor dat zich vooral op ondernemers richt? Waar deskundigheid en oplossingsgerichtheid voorop staan? Dat voor cliënten een stap extra zet? Dat hecht aan menselijke maat? Dat plezier in het werk ziet als een voorwaarde voor succes? Dat je de mogelijkheid biedt jezelf te blijven ontwikkelen?

Ben je bereid ons kantoor in Heerlen te leiden en mee te werken aan de verdere opbouw van deze vestiging?

Neem dan contact met ons op en bel 043 - 321 59 29. Vraag naar drs. P. Letterboom - hij zal je graag meer informatie verstrekken.

Je kunt natuurlijk ook direct je sollicitatie (met cv) mailen naar:

Kerckhoffs Advocaten
T.a.v. drs. P. Letterboom
p.letterboom@kerckhoffsadvocaten.nl

Kerckhoffs Advocaten is gespecialiseerd in juridische dienstverlening voor ondernemingen - waarbij we particulieren overigens niet vergeten. We zetten onze deskundigheid in voor het snel en efficiënt tot stand brengen van oplossingen. Dat betekent dat we lange en kostbare procedures voorkomen waar dat kan. En dat we in de rechtszaal de belangen van onze cliënten scherp en vakkundig behartigen als het nodig is.

www.kerckhoffsadvocaten.nl

‘De advocatuur is toe aan een geraffineerd delegatiemodel’

Salduz, advocaat bij politieverhoor en de ZSM-aanpak. Het zijn ontwikkelingen waarvoor de vraag naar rechtsbijstand in het strafproces toeneemt en naar voren verschuift. Een hiervoor speciaal opgerichte commissie ontwikkelt een visie op de rol die de advocatuur zou moeten spelen.

Door Sabine Droogleever Fortuyn

In een vergaderzaaltje van advocaten- en notarissenkantoor CMS Derks Star Bussmann in Utrecht zijn acht strafrechtadvocaten met elkaar in gesprek. Buiten begint het al een beetje te schemeren. Ervaringen, overtuigingen en modellen gaan over tafel. Termen als ‘de Europese Salduz, de Nederlandse Salduz en de Dian-Salduz’ (naar ontwerp van een van de aanwezige advocaten, Dian Brouwer, red.) komen voorbij. Een vraag als: ‘Hoe lang moet een advocaat erover doen om op het politiebureau aanwezig te zijn?’ wordt gesteld. ‘Luister nou eens. Ik ben nog niet klaar met mijn uiteenzetting voordat ik al weer wordt aangevallen,’ zegt een van de gespreksdeelnemers.

Brainstorm

De Commissie Innovatie Strafrechtadvocatuur (hierna: commissie) brainstormt sinds februari van dit jaar over drie ingrijpende ontwikkelingen in de voorfase van het strafproces.

Aanleiding voor het oprichten van de commissie is de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in het Salduz-arrest. Daarnaast is er een Europese richtlijn in de maak die verplicht stelt dat ook meerderjarige verdachten recht op bijstand tijdens het politieverhoor krijgen. Bovendien ziet het er naar uit dat de ZSM-aanpak in de herfst landelijk wordt uitgerold.

Deze ontwikkelingen roepen vragen op over de mate waarin hierbij rechtsbijstand

Mischa Wladimiroff

zou moeten worden verleend en over de manier waarop die het beste georganiseerd kan worden. Hoe zit het met de betaling voor deze extra rechtsbijstand? En kan de advocatuur de toenemende hulpvraag aan, of zijn grotere ingrepen noodzakelijk?

De Algemene Raad van de Orde heeft de tijdelijke commissie gevraagd denkrichtingen voor antwoorden op dit soort vragen te verkennen. De commissie is op dit moment nog volop aan het werk. Hier volgt een impressie.

Strafrechtjurist Mischa Wladimiroff (67) van Wladimiroff Advocaten in Den Haag zit de commissie voor. De rest van de com-

missie bestaat uit advocaten met een leeftijd van eind twintig tot begin veertig jaar, afkomstig uit Amsterdam, Utrecht, Arnhem, Den Haag, Rotterdam en Middelburg. Met elkaar onderzoeken ze hoe rechtsbijstand in het begin van de strafprocedure op een vernieuwende manier verleend kan worden. Hierbij gaan ze uit van het wettelijke kader, maar als ze dat nodig vinden, bepleiten ze wetswijzigingen in de Advocatenwet of strafrechtelijke regelgeving. Om hun blik te verbreden, praten de leden van de commissie ook met organisatiedeskundigen, deskundigen uit de medisch specialistische wereld, vertegenwoordigers van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, OM, politie en de Raad voor Rechtsbijstand.

Salduz-juristen

Volgens de uitspraak van het EHRM in het Salduz-arrest geldt sinds 1 april 2010 (ook met terugwerkende kracht) dat een verdachte die in Nederland is aangehouden in de eerste zes uur voor politieverhoor het recht heeft een jurist te spreken. De uitspraak moet worden geïnterpreteerd binnen de context van het Nederlandse rechtssysteem. ‘Bij die vertaling blijf je met onduidelijkheden zitten,’ zegt Wladimiroff. ‘Wat is bijvoorbeeld een jurist? Moet dat per se een advocaat zijn? Binnen de commissie denken we daarover na.’

‘De ZSM-aanpak mag niet ten koste gaan van deugdelijk en degelijk onderzoek’

Janneke Steenbrink

Janneke Steenbrink

Zo verkent de commissie de mogelijkheid om rechtsbijstand voorafgaand aan het politieverhoor op te splitsen in een informatie- en een behandelfase. Informatie kan op verschillende manieren aan de verdachte worden doorgegeven. Daarbij kunnen videoverbindingen een rol spelen. Vervolgens bezoekt een advocaat, als dat nodig is, de verdachte om de zaak te behandelen. Op welk moment moet een behandelend advocaat worden ingeschakeld? En hoe wordt de advocaat betaald? Over dat soort vragen denkt de commissie na en daarover wordt gediscussieerd. Harde cijfers die aangeven hoeveel uur de advocatuur door het Salduz-arrest wordt belast, ontbreken nog.

Delegeren

Ondanks alle onduidelijkheid over de exacte invulling ervan, is Wladimiroff ‘blij’ met de verbeterde rechtspositie van verdachten door de uitspraak van het EVRM. ‘Je kunt je alleen wel afvragen of de advocatuur alles wat op de weg komt, zelf moet blijven doen. De advocatuur is toe aan een geraffineerd delegatiemodel. Het is jammer dat we daarin zijn achtergebleven. De meeste advocatenkantoren komen niet verder dan een werkmodel met een advocaat, secretaresse en een studentstagiaire. Maar er zijn meer delegatiemodellen denkbaar, kijk maar naar de medische wereld.’

Commissielid Janneke Steenbrink (38) werkt ruim tien jaar als strafrechtadvocaat, vanaf mei bij Van 't Hullenaar en Partners Advocaten in Arnhem. Ze zegt zich te kunnen vinden in het idee de rechtsbijstand in Salduz-zaken op te splitsen in een informatie- en behandelfase. ‘Wat mij betreft zou het verstrekken van informatie via een videoverbinding kunnen plaatsvinden. Het is niet ideaal, maar het belangrijkste is dat er snel contact is met de verdachte. En in veel arrondissementen in Nederland hebben advocaten lange aanrijtijden.’

Winkeldief

Wel belangrijk is het echter volgens Steenbrink dat het een advocaat is die effectieve rechtsbijstand verleent, in ieder geval in categorie A-zaken. Maar ook in categorie B- en C-zaken zou Steenbrink het moeilijk vinden de hele rechtsbijstand door een ander dan een advocaat te laten uitvoeren. ‘Laatst had ik bijvoorbeeld een zaak waarbij een 14-jarig meisje door de politie werd verdacht van medeplichtigheid van winkeldiefstal. Ze zat vast op het politiebureau en ik ging er naartoe. Dan ga je praten met zo'n meisje en blijkt dat haar vriendinnetje een shirtje heeft gestolen, ze niet op de uitkijk heeft gestaan en, als je goed doorvraagt, blijkt dat ze eigenlijk niets heeft gedaan. Tijdens het verhoor begint de politie van: “vind je zelf ook niet dat je te ver bent gegaan?”. Als je haar van tevoren advies kunt geven, zie je zo'n meisje krachtiger worden tijdens het verhoor en zich goed verdedigen. Anders was ze er niet tegen opgewassen geweest en had ze bekend. Het inschatten van de verdenking en het verlenen van inhoudelijk juridisch advies is eigenlijk het werk van een advocaat. Ik weet niet of een ander dat ook zou kunnen doen.’

Advocaat bij politieverhoor

De Europese Unie is bezig met een richtlijn voor het recht op verhoorbijstand voor meerderjarige verdachten. Verhoorbijstand is niet planbaar, tijdrovend en onduidelijk is nog hoe advocaten hiervoor betaald zullen worden. Inhoudelijk houdt de commissie zich hier echter niet mee bezig, aangezien de Adviescommissie Strafrecht dat al doet. Wel is er contact

Foto's: Ronald Brokke

Van links naar rechts, Dian Brouwer, Niels van der Laan, Janneke Steenbrink en Rachida el Hessaini.

tussen de verschillende commissies om te voorkomen dat de plannen met elkaar in strijd zijn.

Advocaat bij ZSM

De plek die de advocatuur zou moeten innemen binnen de ZSM-aanpak, is een onderwerp waar de commissie wel over nadenkt. Eenvoudige misdrijven worden bij deze aanpak zo snel mogelijk, liefst binnen zes uur, door de (hulp) officier van Justitie op het politiebureau afgedaan. Verdachten die bekennen, krijgen een strafbeschikking en een strafblad zonder dat ze voor de rechter komen. Op politiebureaus in de arrondissementen Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Den Bosch en Utrecht, wordt hier sinds ruim een jaar mee geëxperimenteerd. In de herfst gaan politiebureaus in alle arrondissementen in het land waarschijnlijk met deze aanpak werken.

Een onsje minder?

Dat verdachten in ZSM-zaken geïnformeerd worden over hun rechtspositie, is volgens Wladimiroff belangrijk. De noodzaak dat een advocaat altijd de rechtsbijstand verleent, is volgens hem echter 'vrij gering. In ieder geval is het de vraag of altijd het volledige arsenaal aan bijstand beschikbaar moet zijn. Bij de ZSM-aanpak gaat het veelal om bagatelzaken waarin de verdachte al heeft be-

kend. Het gaat dan alleen nog om de toemeting van de straf. De betrokkenheid van de advocatuur bij dit soort zaken was in het verleden beperkt, in de toekomst zal dit bij dergelijke zaken waarschijnlijk niet veel anders zijn. Over de invulling van de bijstand bestaan binnen de commissie nog verschillende gedachten. Hierover zal dan ook nog verder worden gesproken.'

De commissie buigt zich niet alleen over de inhoud van de rechtsbijstand. Ook kijkt de commissie naar manieren om aan het eind van het traject matigende elementen in te brengen.

Zo is het volgens Wladimiroff belangrijk dat de mogelijkheid bestaat in verzet te gaan tegen de strafbeschikking en dat er geen sprake is van betaling, bijvoorbeeld van verkeersboetes, onder dwang van vrijheidsbeneming. Bovendien vindt hij het een vergaande consequentie dat mensen aan een ZSM-zaak zonder meer een strafblad overhouden. In plaats daarvan zouden ze volgens hem een tijdelijk strafblad voor de duur van bijvoorbeeld maximaal twee jaar moeten krijgen.

Onder die voorwaarden is Wladimiroff overtuigd van het maatschappelijk belang van de ZSM-aanpak. 'De verdachte weet zo snel mogelijk waar hij aan toe is. Daarbij wordt de rechtspleging niet voor alles ingezet waar deze niet voor nodig is. Mag het een onsje minder?'

Grote consequenties

Steenbrink heeft een andere opvatting over de rol die er voor advocaten zou moeten zijn weggelegd. 'Op zich is er niets mis met de ZSM-aanpak. Maar het mag niet ten koste gaan van deugdelijk en degelijk onderzoek.'

Ergens in het proces moet een advocaat de verdachte volgens haar juridische bijstand kunnen verlenen. Een ander dan een advocaat vindt zij daarvoor niet geschikt. 'Het is te gespecialiseerd werk. Ook als de verdachte heeft bekend. Aan een bekentenis kan ook van alles kleven. Wat heeft de verdachte bekend? Voor welk feit is hij strafbaar?'

Als de advocaat geen bijstand mag verlenen aan de verdachte, bestaat volgens Steenbrink het risico dat hij of zij een straf krijgt die, als er goed naar de juridische kant van de zaak was gekeken, anders zou uitpakken. 'Je kunt je afvragen: "is dat erg? Iemand laten betalen voor een schade die niet is geleden, of iemand laten werken voor een delict dat niet is gepleegd?" Ja, dat vind ik erg. Het is misschien klein leed. Maar dat moet je niet willen in een rechtsstaat. En daarbij: het hebben van een strafblad kan grote consequenties hebben voor iemands loopbaan.'

Wijzigingswetsvoorstel Wwft: verruimde meldplicht advocaten

Dat de wijzigingen in de antiwitwaswetgeving elkaar snel opvolgen, bewijst het wijzigingswetsvoorstel betreffende de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme ("Wwft"), dat op 23 april 2012 is aangeboden. De daarin voorgestelde wijzigingen betekenen met name een uitbreiding van de meldplicht van onder meer advocaten voor ongebruikelijke transacties. Wij willen kort stilstaan bij wat de toelichting daarop van de wetgever in de kern behelst.

Leon Wijsman en Bart Keupink¹

Voorgestelde verruiming transactiebegrip

In art. 1, onder m. van de huidige Wwft wordt het transactiebegrip omschreven als handeling of samenstel van handelingen van of ten behoeve van een cliënt *in verband met* het afnemen of het verlenen van diensten. In het wetsvoorstel wordt voorgesteld het transactiebegrip te omschrijven als handeling of samenstel van handelingen van of ten behoeve van een cliënt, waarvan de instelling *ten behoeve van* haar dienstverlening aan die cliënt *heeft kennis genomen*. De aanleiding voor deze wijziging is dat in de rechtspraak blijkt dat in de praktijk onduidelijkheid bestaat over de vraag in hoeverre een meldingsplicht geldt voor meldingsplichtige instellingen die een ongebruikelijke transactie constateren die geen deel uitmaakt van hun dienstverlening, maar door derden wordt verricht ten behoeve van de cliënt.

In het initiële consultatievoorstel van 19 juli 2011 was aanvankelijk ervoor gekozen om aan te sluiten bij transacties waarvan een advocaat (of andere meldingsplichtige) *in het kader van* zijn dienstverlening kennis heeft genomen. Deze zinsnede zou echter hebben betekend dat alles wat een advocaat ter kennis komt bij de uitvoering van zijn werkzaamheden in ruime zin voor zijn cliënt, moet worden gemeld; bijvoorbeeld ook wat hij bij zijn cliënt aan de lunch- of borreltafel opvangt. Zo ver wilde de wetgever bij nader inzien toch niet gaan. In de

nu voorgestelde formulering gaat het om transacties die de advocaat vanwege zijn specifieke dienstverlening ter kennis komen.

De verruiming ten opzichte van de huidige wettekst bestaat erin dat de meldingsplicht met name ook kennis omtrent *door derden* voorgenomen of verrichte transacties van of ten behoeve van een cliënt omvat. Zodoende wordt volgens de wetgever belemmerd dat onder meer advocaten met hun dienstverlening voortbouwen op eerdere transacties gericht op witwassen of financieren van terrorisme. Ondanks dat het voorgestelde transactiebegrip volgens het voorstel niet een nieuwe onderzoekspflicht inhoudt, wordt de reikwijdte van de bestaande meldplicht hierdoor wel aanmerkelijk verruimd.

Ongewijzigd blijft dat niet-Wwft diensten op grond van de geheimhoudingsplicht van advocaten niet mogen worden gemeld bij het FIU. Aanspreekpunt daarvoor is zo nodig de deken.

Indicatoren ongebruikelijke transactie

Of een transactie ongebruikelijk is, wordt bepaald aan de hand van indicatoren die zijn opgenomen in de bijlage bij het uitvoeringsbesluit bij de Wwft. Naast de objectieve indicatoren (bijvoorbeeld gekoppeld aan een geldbedrag), bestaat een subjectieve indicator. De meldingsplicht omvat namelijk ook transacties waarbij de meldingsplichtige aanleiding heeft te veronderstellen dat die verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme. Naast dat deze subjectieve indicator drie

mogelijkheidsvormen heeft – aanleiding, veronderstellen en kunnen – draagt aan de onduidelijkheid van het al dan niet gebruikelijke karakter van een transactie bij dat de tegenwoordige betekenis van witwassen onduidelijk en bijkans onbegrensd is.

De vraag is hoe sterk een witwas-vermoeden mag of moet zijn. In het kader van de toelichting op het gewijzigde transactiebegrip stelt de Memorie van Toelichting ter zake dat het ongebruikelijke karakter voor de instelling op basis van de meldindicatoren *direct* duidelijk moet zijn. Daarbij moet wel de bijzondere deskundigheid van de desbetreffende instelling in aanmerking worden genomen. Omdat de subjectieve indicator in het voorstel tekstueel ongewijzigd blijft, betreft dit een verduidelijking en geen wijziging daarvan.

Tussenstand

De voorgestelde uitbreiding van het transactiebegrip betekent weliswaar een verruiming van de meldplicht, maar die blijft verbonden met de werkzaamheden die advocaten ten behoeve van cliënten verrichten. Dit was niet het geval bij de aanvankelijke keuze van de wetgever om aan te sluiten bij transacties waarvan een advocaat in het kader van zijn dienstverlening kennis heeft genomen. Voor de praktijk is ook van belang de toelichting op het witwas-vermoeden als subjectieve indicator, meer precies dat het ongebruikelijke karakter van een transactie voor de meldingsplichtige *direct* duidelijk moet zijn. Hierdoor wordt (deels) het knelpunt weggenomen dat de Nederlandse witwasbepalingen bijkans onbegrensd zijn.

¹ Advocaten bij NautaDutilh.

Gereedschap of kostenpost?

Een advocaat kan niet zonder vakliteratuur. Maar lang niet alle kantoorbibliotheken zijn compleet en actueel. De 'bibliothecaris op afstand' kan daarop het antwoord zijn. 'Juridische boeken zijn de kosten niet.'

Foto: Bastiaan Heus / HH

Door Michel Knapen

Van *scratch* moest hij zijn bibliotheek opbouwen. Toen strafrechtadvocaat Dirk Daamen dit voorjaar als eenpitter zijn nieuwe kantoorpand in Maastricht betrad, bevatte zijn boekenplank zo'n dertig werken: de 'verplichte' handboeken, een paar delen *Tekst & Commentaar*, wettenbundels en enkele specialistische werken op het gebied van het cassatiestrafrecht. Via digitale nieuwsbrieven van uitgevers en boekhandels weet hij wat er verschijnt en probeert hij elke maand een nieuw werk aan te schaffen. 'Anders raadpleeg ik wel boeken in de bibliotheek van de Universiteit Maastricht. Veel informatie vind ik overigens op internet, bijvoorbeeld via *RSS feeds*, hoewel ik abonnementen op digitale databestanden zoals *Opmaat* en *Kluwer Navigator* nog te duur vind.'

Actueel in 1982

Geen advocaat zonder boeken, geen advocatenkantoor zonder bibliotheek – hoe klein die bij eenpitters ook kan zijn. Hoewel digitale juridische teksten papier proberen te verdringen, zijn boeken nog steeds populair. Neem de bibliotheek van Ten Holter Advocaten, een middelgroot

kantoor in Dordrecht. 'Vijftienhonderd boeken,' schat informatiespecialist Margo van Heck de collectie. 'Van belangrijke boekwerken, zoals *Tekst & Commentaar* en *Recht & Praktijk*, en veel handboeken, verschijnt met enige regelmaat een nieuwe druk en die nemen we altijd af. Bij andere boeken zijn de advocaten selectiever.' Eric Koreman, sectiehoofd bij Jongbloed Juridische Boekhandel in Den Haag, kent de bibliotheek van Ten Holter wel. En ook de bibliotheken van tal van andere advocatenkantoren, waarover hij smakelijk kan vertellen. 'Ik was onlangs op een kantoor met een algemene praktijk. Ze deden ook huurrecht, maar het meest recente boek daarover stamde uit 1982. Prima advocaten overigens, maar hun bibliotheek was verre van actueel en compleet.'

De grote advocatenkantoren hebben hun collecties doorgaans prima op orde, weet ook Maarten Bohlken, directeur van Jongbloed. 'De Zuidas-kantoren hebben professionele bibliothecarissen in dienst. Ook gespecialiseerde kantoren hebben goede collecties. De meeste zorgen baren mij de kleinere advocatenkantoren die veel rechtsgebieden doen maar desondanks geen focus hebben op literatuur. Zij zien

de bibliotheek vaak als een kostenpost. Ik denk dan: dat is juist jullie gereedschap! Slecht onderhouden collecties zijn overigens niet iets van deze recessie. 'Toen ik dertien jaar geleden bij Jongbloed ging werken, was dat ook al zo.'

Mooi gevulde boekenplanken zijn volgens Koreman en Bohlken nog lang geen goede juridische bibliotheken. 'Ik loop weleens langs de rekken en laat boeken dan kantelen', zegt Koreman. 'Er staat dan de vijfde druk van een boek, terwijl de achtste druk allang uit is.' Of hij gaat onkruid wieden: onderzoeksrapporten, cursusbundels en oude studieboeken eruithalen. Boeken die ook niet in de bibliotheek thuishoren, zijn werken waarop veel stof ligt: oude, ongebruikte boekwerken. Weg ermee om zo ruimte te scheppen voor boeken die er wel toe doen.

'Laat maar zitten'

Voor de meeste advocatenkantoren is het op peil van de collectie een hele kunst. Vaak houdt de secretaresse de aankondigingen van nieuwe titels bij of wordt een advocaat met dat klusje belast die daarmee verloren uren invult. Het gevolg is dan wel dat veel nieuwe uitgaven niet eens opvallen en de bibliotheek nooit

Column

Afscheid van partners (1):
problemen onder ogen zien

Dolph Stuyling de Lange

zullen bereiken. En als wordt overwogen nieuwe boeken aan te schaffen, worden ze vaak 'te duur' gevonden, is de ervaring van Bohlken. 'Advocaten hebben een verkeerde perceptie van de prijs van boeken. "Vijftig euro voor dat boek? Laat maar zitten." Vaak gaat de voorkeur uit naar digitale juridische informatie, wat goedkoper heet te zijn.

Dat dit niet zo is, weet ook Margo van Heck van Ten Holter Advocaten. 'Het voordeel is wel dat je daarin makkelijk kunt zoeken. Maar goedkoper? Eerder duurder. In het verleden hadden we één abonnement op de papieren *Nederlandse Jurisprudentie*. Voor de digitale versie hebben we 21 abonnementen nodig, voor iedere *fee earner* één.' Bohlken rekent het snel voor: één papieren jaargang *NJ* kost 2500 euro. De digitale versie is actueler, je kunt er gemakkelijker in zoeken én er is een archief dat teruggaat tot 1965, maar kost het dubbele. 'De informatievoorziening is beter, maar het is hoe dan ook een behoorlijke kostenverhoging. Advocaten moeten zich realiseren dat de 'gewone' juridische boeken de kosten niet zijn.'

Bibliotheekdienst outsourcen

Maar welke boeken mogen in de bibliotheek niet ontbreken? Daarvoor heeft Jongbloed de dienst *Juridica* ontwikkeld, een bibliothecaris op afstand, die adviseert over nieuw verschenen titels en drukken, attendeert op hiaten in de collectie, abonnementen beheert en ervoor zorgt dat de bibliotheek actueel en volledig blijft.

Mieke Steinberg, manager legal support bij Houthoff Buruma maakt er gebruik van. 'Veel boeken verschijnen in een serie en die wordt automatisch aangevuld. Door de herdrukkenservice hebben we altijd de meest actuele boeken in de bibliotheek staan.' Ze zegt zeer tevreden te zijn over het outsourcen van de bibliotheekdienst aan Jongbloed. 'We hebben een uitgebreide wetenschappelijke bibliotheek met meer dan tienduizend werken. Omdat we ook een cassatiepraktijk voeren, hebben we ook veel oude boeken en wettenbundels. Maar de bibliothecaris op afstand helpt ons ook om de collectie actueel te houden.'

'... Mr X had zich als stagiaire en medewerker buitengewoon ingespannen en werd op 32-jarige leeftijd partner. En iedereen leefde daarna nog lang en gelukkig.' Zo gaat het sprookje van partnerschap.

De realiteit is vaak weerbarstiger. Want als partner moet je hard blijven werken, maar daarnaast wordt er meer verwacht. Opeens moet je ook met succes nieuw werk voor jezelf en je team binnenhalen, je moet dat team managen, je moet bijdragen aan het leiderschap van het kantoor. En vaak is er dan op het thuisfront ook sprake van allerlei ontwikkelingen zoals een huwelijk en/of kinderen. Veel daarvan is nieuw, dus of je het kunt of niet blijkt vaak pas in de praktijk.

Hoe blijf je daar fit bij? Hoe blijft het leuk? Hoe houd je de juiste balans tussen werk en privé?

De realiteit is dat slechts een deel erin slaagt alle ballen met succes in de lucht te houden. En het lastige is dat de advocatuur in het algemeen – uitzonderingen daargelaten – een cultuur kent waarin 'succes' de norm is. Onzekerheid, ziek zijn, het allemaal niet aan kunnen: daar kun je maar beter niet over praten. Maar dat betekent dat je niet – of slechts ongemerkt – aan verbetering kunt werken.

Sommige partners proberen het te redden door excessief hard te werken en dat gaat dan ten koste van het thuisfront, hun gezondheid en/of de sfeer op kantoor. In hun onzekerheid demotiveren ze vaak de medewerkers die voor hen werken.

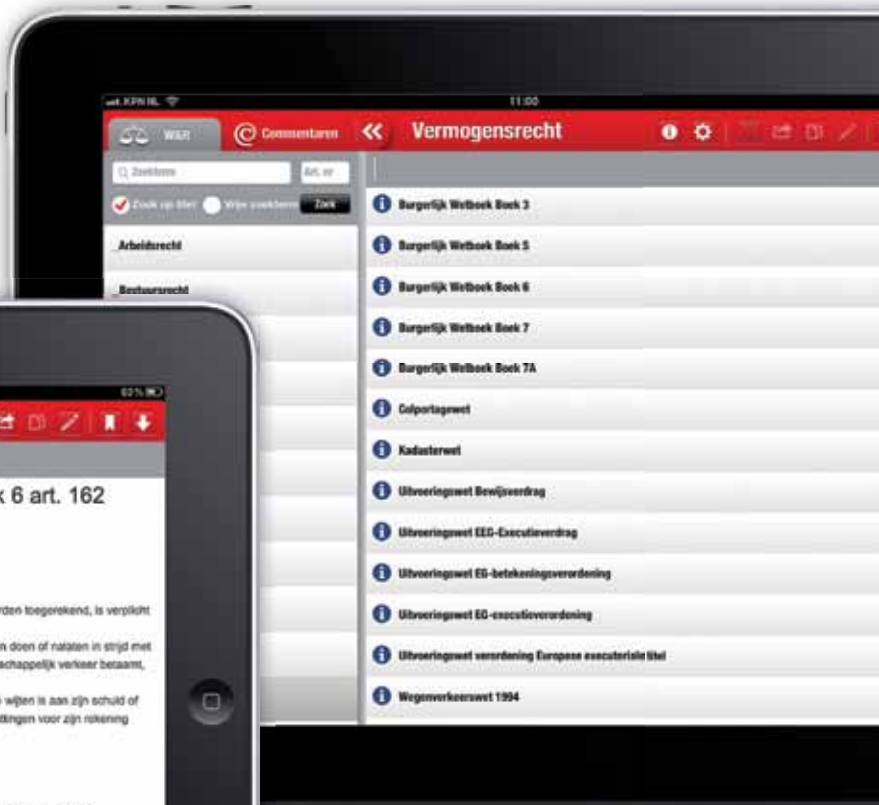
De meeste kantoren kennen zo wel een of meer partners die zich vreugdeloos

voortslepen, opgejaagd en ondergewaardeerd door hun geïrriteerde kantoorgenoten.

De conclusie – zou je denken – moet zijn dat 'het kantoor' (het bestuur) en de partner in kwestie een goed gesprek hebben. Allereerst met de insteek om te bezien hoe de problemen kunnen worden opgelost. En als dat niet kan, hoe op een gracieuze wijze afscheid kan worden genomen. Maar dan komt een ander lastig facet van een advocatenkantoor in beeld: men is in het algemeen slecht in het voeren van 'open en eerlijke' gesprekken. Dat geldt voor disfunctionerende secretarissen, voor medewerkers die slecht tijd schrijven – en ook voor gesprekken met partners. Dat is ook een van de redenen waarom het vaak heel nuttig kan zijn om bij partnerevaluaties (als men die heeft) een externe deskundige in te huren die zorgt dat de gesprekken objectief, helder en constructief zijn: drie facetten waar advocaten vaak niet hoog op scoren. Vaak blijft men steken in subjectieve ('we kennen elkaar al zo lang'), vage (eromheen praten) of negatieve (zogenaamd 'duidelijk') vormen van communicatie.

Dus wat te doen? Allereerst kantoorbreed leren om feedback constructief te geven en te ontvangen. Vervolgens partnerevaluatie invoeren, liefst met een deskundige derde erbij. Verder, problemen open aan de orde stellen met de betrokkene(n). En dan gracieuze en heldere besluiten nemen en uitvoeren. Dat is een stuk sociaal en betrokken dan iemand jarenlang te laten bungelen.

Oplocatie Opdehoogte OpMaat

OpMaat App

De Nederlandse wet- en regelgeving gratis op uw iPad. Commentaren nu toegankelijk voor abonnees.

De **OpMaat App** is een zeer handige en onmisbare app voor de juridische professional die regelmatig onderweg is. Deze iPad app biedt toegang tot wet- en regelgeving en historische wetteksten. *Sdu Commentaar* en *OpMaat* abonnees ontvangen ook toegang tot het betreffende commentaar. Daarnaast hebt u de mogelijkheid om in één overzicht verschillende wetsversies met elkaar te vergelijken.

U kunt artikelsgewijs door de wetten bladeren, met 'tags' een eigen dossier samenstellen, notities plaatsen en favorieten opslaan. Artikelen zijn eenvoudig door te sturen.

Download gratis de app: www.opmaatapp.nl

OpMaat
SNEL TOT DE KERN VAN DE ZAAK

Sdu UITGEVERS

De betrekkelijkheid van Facebook-‘vrienden’ en het risico van ‘retweeten’

Wat mogen werknemers ook al weer met social media?

Mag een werknemer ontslagen worden als hij zijn leidinggevende via zijn eigen Facebook-pagina uitscheldt? Kan het relatiebeding worden geschonden via Twitter? Actuele vragen waarop het antwoord wellicht minder ingewikkeld is dan doet vermoeden.

Door Miranda Koevoets¹

Voor de niet-arbeidsrechtjuristen onder ons: conflicten in het arbeidsrecht worden uiteindelijk allemaal beslecht aan de hand van de ‘kernwaarden’ van het arbeidsrecht: de normen van het goed werkgeverschap en werknemerschap. Dit is voor de beoordeling van gedrag van werknemers op internet niet anders. Uiteraard kunnen deze normen weer verder worden ingevuld met andere normen, maar de belangrijkste daarbij blijft toch wel ‘goed fatsoen.’ Zo heeft de werknemer wel een zekere mate van privacy, ook op de werkvloer, maar dat betekent niet dat hij onbeperkt kan internetten tijdens werktijd. Overigens doet een werkgever er goed aan beleid te voeren op het gebied van e-mail, internet en social media, zodat achteraf geen discussie kan ontstaan over wat de werknemer wel en niet mocht.

Alhoewel een werkgever een beperkt gebruik van social media tijdens werktijd zal moeten gedogen, betekent dit dus niet dat de werknemer zich in dat kader niet als goed werknemer zou moeten gedragen. Zo was het door een verpleeghulp plaatsen van zes filmpjes op YouTube (met titels als *Gang crossen* en *Waar laat ik me zakje*) en een filmpje van een cliënte in een weerloze, afhankelijke positie op het toilet, een dringende reden voor ontslag op staande voet. Met het plaatsen en gedurende zes jaar geplaatst houden van deze filmpjes op YouTube had de werkneemster de privacy van de betrokken cliënte en

het aanzien en het vertrouwen in de ouderenzorg grovelijk geschonden.²

‘Achter de ellebogen’

Ook het plaatsen van een bericht op de eigen Facebook-pagina dat de werkgever een ‘hoerebedrijf’ zou zijn en de teamleider ‘een gore achter de ellebogen nijmegseple (sic) nep wout’ aan wiens ‘kks-treken’ je zou kunnen merken dat hij uit Nijmegen kwam en ‘wout uis (sic) geweest de hoerestumper,’ alsmede de afsluiting met ‘ooit komt mijn dag en geloof me dan st ze te janken kkhomo’s’ kon de toets van het goed werknemerschap niet doorstaan. Met het verweer van de werknemer dat Facebook tot zijn privé domein zou horen, maakte de kantonrechter die de arbeids-overeenkomst ontbond wegens een dringende reden, korte metten. Werknemer miskende dat het begrip ‘vrienden’ op Facebook betrekkelijk is (een ‘bevriende’ collega had het bericht gezien en de werkgever op de hoogte gesteld) en hij had ook het risico van ‘retweeten’ waardoor ook anderen van het bericht kennis kunnen nemen, miskend.³

Vorenstaande zal vanuit de norm van ‘goed fatsoen’ weinig verbazing wekken. Het antwoord op de vraag of een werknemer als goed werknemer handelt in het kader van een relatie- en/of concurrentiebeding, ligt vaak wat minder voor de hand. Dit geldt ook indien de werknemer gebruikmaakt van social media. Het blijft een kwestie van beoordeling van het via social media ontstane contact tussen de

ex-werknemer en relaties of concurrenten van de ex-werkgever, in het licht van de bewoordingen van het relatie- of concurrentiebeding.⁴ Tot zover niets nieuws onder de zon.

Klassiek adverteren

Dat het uiteindelijk om dezelfde vragen in een nieuw jasje gaat, lijkt te worden bevestigd in twee uitspraken waarbij expliciet de vergelijking werd gemaakt met de klassieke vorm van adverteren in een dag- of vakblad. Het plaatsen van een ‘tweet’ werd door het Hof Den Haag als een moderne vorm van adverteren beschouwd, waarbij nog geen sprake is van het onderhouden van zakelijke contacten.

Het vervolgens volgen van de Twitter-account van de ex-werknemer door relaties van de ex-werkgever, is volgens het hof een eenzijdige actie die niet geïnitieerd wordt door de eigenaar van de Twitter-account. Het hof onderscheidde dit van de uitnodiging en acceptatie die vereist is bij een LinkedIn- of Facebook-account.⁵ Dit onderscheid sluit aan bij een uitspraak van het Hof Amsterdam, waarbij het actief benaderen via de online netwerken LinkedIn en Hyves werd gezien als actief werven zoals bedoeld in het relatiebeding, ‘dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld het plaatsen van een vacatureadvertentie in een dag- of vakblad.’⁶

1 Advocaat bij Kneppelhout & Korthals N.V in Rotterdam.

2 Rb. Den Haag 14 oktober 2011, ng.

3 Ktr. Arnhem 19 maart 2012, LJN: BV9483.

4 Zie bijvoorbeeld Rb. Arnhem 8 maart 2011, LJN: BP8592 en Rb. Arnhem 24 november 2011, LJN: BU7469.

5 Hof Den Haag 21 februari 2012, LJN: BW0090.

6 Hof Amsterdam 24 juli 2008, LJN: BG1032.

Kroniek Burgerlijk procesrecht

2011

INHOUD

Algemene beginselen: Hoor en wederhoor, Waarheidsplicht, Varia » Arbitrage en bindend advies » Beslag » Bevoegdheid » Bewijs: Stelplicht en bewijsaanbod, Bewijslast(verdeling), Bewijsmiddelen, Getuigenbewijs, Voorlopig getuigenverhoor, Deskundigenbericht, Voorlopig deskundigenbericht » Dagvaarding

Deze kroniek bevat het eerste deel van een selectie van uitspraken die in 2011 zijn geweest en van oudere uitspraken die niet in vorige kronieken zijn vermeld.¹

Door Robert Hendrikse,
Leonie Rammeloo, Marianne Valk
en Hans Vestjens²

Algemene beginselen

Hoor en wederhoor

Het kan voor een rechter verleidelijk zijn om zelf op internet nader onderzoek te doen en de aldus gevonden informatie aan zijn beslissing ten grondslag te leggen. Dat mag echter niet zonder nader debat daarover. De Hoge Raad oordeelt dat het in strijd met het beginsel van hoor en wederhoor is wanneer partijen niet in de gelegenheid worden gesteld van die informatie kennis te nemen en zich desgevenst daarover uit te laten (HR 15 april 2011, LJN: BP5612 en HR 9 september 2011, LJN: BR1654). Zie hierover ook J.C. Heuving in het artikel 'Internet en de (minder) lijdelijke rechter' in *TvPP* 2012, nr. 1 (p. 12-15). Misschien googelen rechters wel vaker dan we denken, omdat niet alle rechters ervan zullen doen blijken in hun uitspraken. Heuving acht het dan ook van belang steeds zorgvuldig na te gaan of de aan de beslissing ten grondslag gelegde feiten door partijen zijn aangevoerd.

Waarheidsplicht

In HR 25 maart 2011 (LJN: BO9675) bevestigt hij dat de waarheidsplicht van art. 21 Rv voor alle in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering geregelde procedures geldt en dat de rechter ambtshalve mag oordelen dat in strijd met deze bepaling is gehandeld. Ook zonder dat partijen daarover specifiek hebben gedebatteerd mag de rechter aan een dergelijke schending de gevolgen verbinden die in over-

Illustraties: Floris Tilanus

eenstemming zijn met de aard en de ernst van de schending (zie in dit verband ook: L. Wijnbergen 'Informatieplichten in het burgerlijk procesrecht en de geraden gachte gevolgtrekking,' *WPNR* 2011, afl. 6908, p. 974-980). Een verrassingsbeslissing kan dit dus niet opleveren, tenzij uit het processuele debat blijkt dat partijen met een dergelijke beslissing en de gevolgen daarvan geen rekening hoefden te houden. De wet vermeldt hier dat de rechter aan een schending van die bepaling gevolgen 'kan' verbinden. De rechter heeft daartoe dus de vrijheid en geen plicht (zie HR 18 november 2011, LJN: BS1706).

Varia

In de zaak die leidde tot HR 18 maart 2011 (LJN: BP0571) bood het hof appellant geen gelegenheid meer getuigen te laten horen, omdat een deugdelijke opgave van getuigen niet tijdig was verstrekt. Volgens de HR kan dit niet door de beugel. In verband met de betrokken belangen eist de goede procesorde dat een dergelijk verzuim slechts mag leiden tot een in die instantie definitieve ontzegging van het recht om getuigenbewijs te leveren, indien dit gerechtvaardigd wordt door de mate waarin als gevolg van het verzuim het belang van een doeltreffende en voortvarende rechtspleging is ge-

1 Specifieke ontwikkelingen in de wijze van procederen in cassatie worden buiten beschouwing gelaten. Als een uitspraak op www.rechtspraak.nl is gepubliceerd, wordt alleen het Landelijk Jurisprudentie Nummer (LJN) vermeld.
2 Allen werkzaam bij Van Doorne NV; Leonie Rammeloo is tevens redactielid van dit blad.

schonden. Daarbij moet mede in aanmerking worden genomen de mate waarin de wederpartij door dat verzuim in haar processuele rechten is benadeeld. Dat laatste was hier niet gebeurd en verder was er ook geen sprake van enige onredelijke vertraging van het geding. Zoals S.M.A.M. Venhuizen in zijn noot bij dit arrest in *JBP* 2011/48 opmerkt, komt het er in feite op neer dat de rechter natuurlijk de wet en procesreglementen juist moet toepassen, maar dat soms een correctie op grond van de eisen van een goede procesorde toch op zijn plaats is. De goede procesorde wordt daarbij in hoge mate bepaald door de aard van het belang waarin de sanctie ingrijpt.

Zie in dit verband ook HR 17 juni 2011 (LJN: BQ1774). Daaruit volgt dat de rechter op uitstelverzoeken, ook als zij via een verkeerd formulier worden ingediend, zo spoedig mogelijk moet reageren. Bij een tijdig ingediend verzoek moet dat op een zodanig moment dat in geval van weigering – waaronder ook het buiten behandeling laten valt – de betreffende proceshandeling nog kan worden verricht. Het ging hier weliswaar om de verlening van uitstel in appel, maar de onderhavige beslissing is ook van belang voor uitstelverzoeken in eerste aanleg bij de sector civiel nu de daarop betrekking hebbende bepalingen in de beide procesreglementen (min of meer) gelijkklopend zijn (vgl. Ekelmans, *TCR* 2011/3).

In HR 23 september 2011 (LJN: BT2416) wordt het burgerlijk procesrecht weer wat verder gedeformaliseerd door in een echtscheidingsprocedure de man te hulp te komen die zijn beroepschrift wel aan het hof had geadresseerd maar bij de verzending het faxnummer van de rechtbank had gebruikt. Hof en A-G vonden dat het gebruikmaken van een verkeerd faxnummer voor risico van de verzender dient te komen. Daarentegen overweegt de HR dat verwacht mag worden dat de griffie van het andere/verkeerde gerecht de fout binnen korte tijd onderkent en het verzoekschrift dan doorstuurt naar het juiste gerecht. Nu doorzending niet altijd dezelfde dag zal (kunnen) plaatsvinden, brengt volgens de HR een redelijke, met de eisen van een goede procesorde

verenigbare, wetstoepassing mee dat een dergelijk verzoekschrift – gezien ook de gebruikelijke registratie van het tijdstip van ontvangst – geacht wordt te zijn ingediend op het tijdstip van binnenkomst bij het andere/verkeerde gerecht. Een duidelijke tournure, nu de HR in 2000 (zie LJN: AA5263) nog het uitgangspunt huldigde dat degene die een stuk bezorgt op een verkeerd adres (in casu de griffie van het Paleis van Justitie in Den Haag in plaats van de griffie van de Hoge Raad) of zich bedient van personen die zulks doen, dat op eigen risico doet.

Het voorschrift van art. 83 Rv dat conclusies en akten, wanneer zij niet mondeling worden genomen, worden ondertekend door de partij of gemachtigde dan wel de advocaat van wie zij afkomstig zijn, brengt mee dat op niet-ondertekende conclusies of akten geen acht kan worden geslagen (zie bijvoorbeeld het in de kroniek van 2010 (*Advocatenblad* 2011-12) besproken arrest van de HR van 10 september 2010, LJN: BM5958). Toch leidt niet-ondertekening van een memorie van antwoord bij Gerechtshof 's-Gravenhage 26 juli 2011 (LJN: BR5340) niet tot het buiten beschouwing laten daarvan. Dit onder

meer omdat de advocaat van geïntimeerde desgevraagd had verklaard dat deze memorie wel door hem was opgesteld.

Arbitrage en bindend advies

Twee makelaars was opgedragen bindend te adviseren over de waarde van een boerderij. De omschrijving in de opdracht daartoe was echter zo complex, dat de makelaars besloten deskundig advies te vragen aan een hoogleraar burgerlijk recht. Eerst uit hun bindend advies bleek van de inschakeling en van de bevindingen van deze deskundige. De HR (8 juli 2011, LJN: BQ 5081) oordeelt dat daardoor het beginsel van hoor en wederhoor is geschonden. De bindend adviseurs hadden partijen, voor het uitbrengen van hun bindend advies, in de gelegenheid moeten stellen zich uit te laten over de vraagstelling aan de deskundige en over diens bevindingen. Na verwijzing dient het hof opnieuw de vordering tot vernietiging van het bindend advies te beoordelen. A-G Huydecoper in zijn conclusie en P.E. Ernste in haar noot (*JBP* 2011/51) bespreken wanneer de noodzaak bestaat tot hoor en wederhoor

van partijen; bij een oordeel op basis van de eigen deskundigheid van de bindend adviseur of arbiter bestaat die noodzaak niet; bij uitvoerig eigen onderzoek, bijvoorbeeld met raadpleging van deskundigen, wel.

Iets vergelijkbaars deed zich voor bij het Gerechtshof Den Haag (28 december 2010, LJN: BP7374): door een arbitraal vonnis te wijzen mede op basis van een deskundigenbericht dat vooraf niet ter kennis van partijen was gebracht, vernietigt het hof dit vonnis (28 december 2010). Het recht op hoor en wederhoor is zo fundamenteel dat daaraan niet af doet dat de ‘onwetende partij’ ter mondelinge behandeling door de arbiters naar dit deskundigenbericht had kunnen vragen. De Rechtbank Utrecht vernietigt op 28 december 2011 (LJN: BV2887) partieel een arbitraal vonnis wegens het ontbreken van een motivering op enkele onderdelen (art. 1065 lid 1 aanhef en onder d Rv). De rechtbank overweegt dat de wet weliswaar alleen de mogelijkheid van partiële vernietiging kent wanneer de arbiter buiten zijn opdracht of het gevorderde is getreden (art. 1065 lid 1 aanhef onder c en lid 5 Rv), maar dat het – met een blik op de voorstellen van de werkgroep onder leiding van prof. mr. Van den Berg tot wijziging van de Arbitragewet – efficiënt is ook hier slechts partieel te vernietigen. Zodoende laat de rechtbank het deel van het arbitrale vonnis, dat niet onverbrekelijk samenhangt met de vernietigde onderdelen, in stand.

Lukt het partijen onderling niet om arbiters te benoemen, dan kan de voorzieningenrechter verzocht worden dat te doen op grond van art. 1027 lid 3 Rv. Lid 4 bepaalt uitdrukkelijk dat de voorzieningenrechter zich dan niet mag buigen over de vraag of de arbitrageovereenkomst geldig is. Maar als er helemaal geen arbitrageovereenkomst bestaat, dan hoeft de voorzieningenrechter geen arbiters te benoemen, oordeelt de HR (21 oktober 2011, LJN: BQ8777) in een overigens bijzondere zaak. Op grond van het lidmaatschap van beide partijen van een kerkgenootschap, beriep verzoeker zich op een terugkooprecht op grond van het binnen hun beider religie geldende recht en beriep hij

zich op het binnen de religie geldende verbod om onderlinge geschillen aan de overheidsrechter voor te leggen. Tegen de afwijzing van zo’n benoemingsverzoek staat overigens appel open; het rechtsmiddelenverbod van art. 1070 Rv geldt alleen voor een toewijzende beschikking, aldus de Hoge Raad. Nootschrijver I.P.M. van den Nieuwendijk (*JBP* 2011/53) adviseert om in voorkomende gevallen niet alleen te vertrouwen op het aldus bestaande ‘jurisprudentieel asymmetrisch appelverbod’, maar volledigheidshalve ook beroep te doen op een doorbrekingsgrond.

In dit kroniekjaar werd regelmatig een beroep gedaan op de onbevoegdheid van de civiele rechter, op grond van de gestelde toepasselijkheid van een arbitraal beding (of een beding tot geschilbeslechting door een bindend adviseur). Is zo’n beding van toepassing, dan verklaart de civiele rechter zich onbevoegd (artt. 1022 Rv en 7:904 lid 2 Rv). Een mediationclausule in een overeenkomst kan geen onbevoegdverklaring tot gevolg hebben omdat het de gang naar de civiele rechter niet afsnijdt, maar hooguit even opschort, aldus Rechtbank Den Bosch (23 februari 2011, LJN: BP5647). Overigens is een bevoegdheidsincident in de schadestaatprocedure te laat, oordeelt de Rechtbank Amsterdam op 11 augustus 2011 (LJN: BV6780). De partij die in de hoofdzaak bij verstek was veroordeeld tot vergoeding van schade, op te maken bij staat, kon zich in de schadestaatprocedure niet meer beroepen op een bestaand arbitragebeding. De bevoegdheid van de rechtbank in de schadestaat was gegeven met de (door het toewijzende vonnis in de hoofdzaak vaststaande) bevoegdheid in de hoofdzaak, zulks op grond van art. 613 Rv.

Het in januari 2010 opgerichte e-Court blijkt moeilijk in te bedden in het bestaande systeem. Deze online geschillenbeslechter maakte eerst gebruik van bindend advies, dat zij in een notariële akte liet vastleggen. Met een dergelijke ‘proces-verbaalakte’ (in de zin van art. 37 lid 2 Wna) heeft de winnende partij echter geen executoriale titel in handen. Daarom worden sinds 1 juli 2011 geschillen beslecht door arbitrage, opdat e-Court snel

bij de rechtbank een exequatur voor een arbitraal vonnis kan vragen. Dat ook dit voor problemen zorgt, blijkt uit een aantal uitspraken van de rechtbanken Almelo en Zutphen (LJN: BT7088 en BT7213, BT7606, BU2930), geannoteerd door P.E. Ernste in *JBP* 2012/15. Exequaturs zijn daarin geweigerd op grond van art. 1063 Rv, wegens strijd met de openbare orde of de goede zeden, bijvoorbeeld omdat twijfel bestond over de vraag of de gedaagde partij – wanneer hij geen internetaansluiting heeft – zich heeft kunnen verweren, of over de vraag of het reglement van e-Court beide partijen dezelfde procedurele mogelijkheden verschaft. Ook blijken rechtbanken huiverig voor de mogelijkheid van stilzwijgende aanvaarding van het aanbod tot geschilbeslechting door e-Court. Het reglement is overigens per 17 oktober 2011 op dit punt gewijzigd en een eerste exequatur is inmiddels verleend (Rechtbank Almelo 1 december 2011, LJN: BU6895).

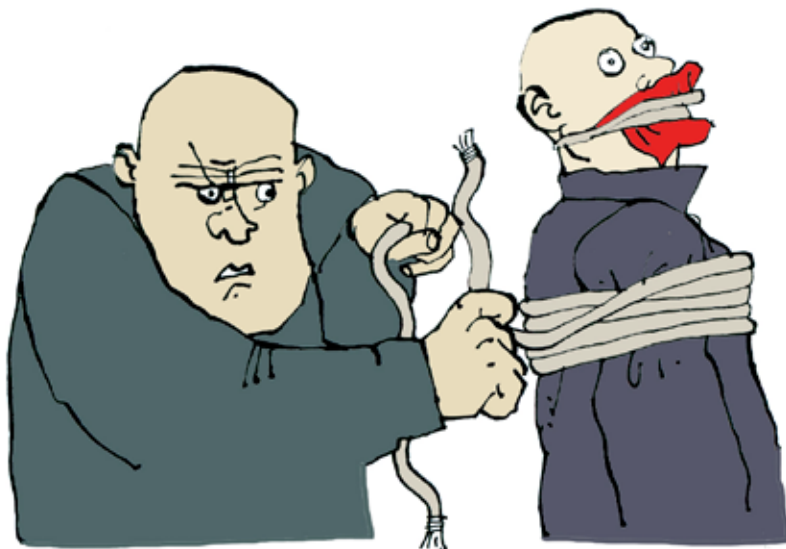
Beslag

Ingevolge art.700 lid 3 Rv dient – als dit nog niet is geschied – binnen een door de voorzieningenrechter in het beslagverlof te bepalen termijn een eis in de hoofdzaak te worden ingesteld. In de zaak die leidde tot HR 21 oktober 2011 (LJN: BQ8780) kwam de vraag aan de orde of een voeging als benadeelde partij in een Belgische strafzaak kan gelden als het instellen van een ‘eis in de hoofdzaak’ als bedoeld in voormeld artikel. Onder verwijzing naar eerdere jurisprudentie overweegt de HR dat de eis in de hoofdzaak niet noodzakelijk in Nederland hoeft te zijn ingesteld. Wel moet het dan gaan om een met voldoende waarborgen omgeven procedure, en de datum waarop deze eis wordt ingesteld, moet voldoende vaststaan. Ten aanzien van een voeging als benadeelde partij in een Nederlands strafproces om de verdachte te laten veroordelen tot vergoeding van de schade die rechtstreeks is geleden door een strafbaar feit, had de HR al in 2006 geoordeeld dat dit in beginsel leidt tot een met voldoende waarborgen omgeven procedure in vorenbedoelde zin. Nu het hof had overwogen dat de onderhavige Belgische procedure kon

ik moet even zeker stellen dat ik de tijd krijg om een noodzakelijkheidstoets uit te voeren...

worden gelijkgesteld met het zich voegen als benadeelde partij in een Nederlandse strafprocedure, kwalificeerde ook deze voeging als eis in de hoofdzaak.

De beslagsyllabus is in 2011 ingrijpend gewijzigd (zie over de wijzigingen uit februari 2011 H. Vestjens in dit blad van 18 maart 2011, pag. 14 en zie over de wijzigingen uit juni 2011 M. Meijssen in *BER* 2011, afl. 1, p. 15-19). Zo dient de opsteller van een beslagrekest voortaan ook melding te maken van alle lopende en beëindigde procedures in zowel Nederland als het buitenland die relevant kunnen zijn voor een goede beoordeling van de zaak. Ook alle eerder ingediende beslagrekesen moeten worden vermeld. In de zaak die leidde tot het vonnis van de Amsterdamse voorzieningenrechter van 7 april 2011 (LJN: BQ3375) nam verzoekster het niet zo nauw met dit voorschrift. Zij had eerder een beslagrekest ingediend en na verkregen verlot beslag gelegd. Naar aanleiding van dit beslag had een opheffingskortgeding plaatsgevonden waarin de voorzieningenrechter de vordering waarvoor verlot was verleend had herbegroot van 200.000 euro tot 80.000 euro. Zonder melding te maken van deze voorgeschiedenis diende verzoekster vervolgens een nieuw beslagrekest in dat wat de grondslag van de vordering betreft letterlijk overeenstemde met het eerdere verzoek. Bovendien ging het om dezelfde beslagobjecten. In het nieuwe verzoek was de schade nader toegelicht en werd verlot gevraagd voor EUR 187.000. De voorzieningenrechter oordeelt dat verzoekster hem getracht heeft te misleiden door essentiële informatie weg te laten. Dat is zodanig in strijd met de goede procesorde dat daaraan geen ander vervolg kon worden verbonden dan weigering van het verlot. Hetzelfde lot trof de verzoeker die in Voorzieningenrechter Rechtbank Haarlem 29 juli 2011 (LJN: BR3950) had verzuimd te vermelden dat hij zijn geluk al eerder had beproefd bij de voorzieningenrechter te Leeuwarden en dat hij dit eerdere rekest had ingetrokken alvorens daarop was beslist. De rechter kwam dit op het spoor doordat verzoeker in het 'toegestaan als verzocht-geedeelte' kenne-

lijk was vergeten Leeuwarden te vervangen door Haarlem.

Een heikel punt blijft het leggen van een derdenbeslag onder de koper van een registergoed na inschrijving van die koop in de openbare registers (art. 7:3 BW, de zogenoemde *Vormerkung*). In HR 8 oktober 2010 (LJN: BN1252; zie ook de kroniek van 2010) is geoordeeld dat een dergelijk beslag doel treft, hoewel daarin ook een hindernis gelegen kan zijn voor de effectuering van het recht van de koper op daadwerkelijke nakoming van de koopovereenkomst. De voorzieningenrechter van de Rechtbank Haarlem (27 oktober 2011, LJN: BU4097) overweegt echter dat dit nog niet betekent dat verlot om conservatoir beslag onder de koper te leggen altijd dient te worden verleend. In de betreffende zaak was naar het oordeel van de voorzieningenrechter ook nog een andere vorm van conservatoir beslag mogelijk, namelijk een derdenbeslag onder de met het transport belaste notaris; bovendien was het bedrag waarvoor verlot werd gevraagd relatief gering, zodat het verzoek op grond van een belangenafweging wordt afgewezen.

Op grond van art. 446 Rv kan een deurwaarder een in executoriaal beslag genomen zaak aan een door hem aan te wijzen bewaarder in gerechtelijke bewaring geven, indien dit voor het behoud van deze zaken redelijkerwijs noodzakelijk is. De

met tuchtrechtspraak voor gerechtsdeurwaarders belaste kamer van het Gerechtshof te Amsterdam (18 oktober 2011, LJN: BT8421) oordeelt dat een deurwaarder, die aan de hand van de concrete omstandigheden van het geval heeft geconcludeerd dat bewaring noodzakelijk is, een wielklem mag gebruiken om te voorkomen dat een in beslag genomen voertuig in afwachting van de komst van het bergingsbedrijf wordt weggereden. In het onderhavige geval was de deurwaarder echter uit de bocht gevlogen door elke door hem in beslag genomen auto op een wielklem te trakteren zonder daarbij de in art. 446 Rv opgenomen noodzakelijkheidstoets uit te voeren. Zonder die noodzakelijkheidstoets heeft de wielklem naar het oordeel van het hof het karakter van een onwettig pressiemiddel.

In HR 29 april 2011 (LJN: BP4948) had de Ontvanger van de Belastingdienst executoriaal beslag gelegd op een aan X toebehorende onroerende zaak. Ook door enkele andere crediteuren was beslag gelegd. Kort nadat de betreffende zaak op verzoek van de eerste hypotheekhouder executoriaal was verkocht en geleverd faillieerde X met benoeming van mr. Y tot curator. Na de voldoening uit de nettoverkoopopbrengst van de vordering van de eerste hypotheekhouder resteerde een bedrag van ruim 63.000 euro. Ten tijde van de faillietverklaring bevond dit bedrag zich nog op de kwaliteitsrekening

van de met de executie belaste notaris. De Ontvanger stelde zich op het standpunt dat deze opbrengst niet in de faillissementsboedel viel en buiten het faillissement om in een rangregeling diende te worden verdeeld, terwijl mr. Y betoogde dat de opbrengst in de boedel viel. Nadat dit geschil in eerste instantie in het voordeel van de curator was beslecht, oordeelt de Hoge Raad in sprongcassatie dat de op de kwaliteitsrekening gestorte restant-executieopbrengst niet tot het vermogen van de geëxecuteerde behoort, maar tot dat van de gezamenlijke rechthebbenden ten behoeve van wie de gelden zijn bijgeschreven, ieder voor zover het diens aandeel in de gemeenschap betreft. Ieder van de deelgenoten heeft bij de verdeling van deze gemeenschap een voorwaardelijk recht op toedeling van zijn aandeel in de door de notaris beheerde vordering op de kredietinstelling onder de opschortende voorwaarde dat zijn aandeel rechte vast te staan. De geëxecuteerde heeft slechts een aandeel in de restant-executieopbrengst onder de voorwaarde dat en voor zover daarvan na verdeling onder de beslagleggers en andere rechthebbenden (zoals degenen wier beperkt recht op de geëxecuteerde zaak is vervallen) nog een overschot resteert. Mocht de geëxecuteerde na voltooiing van de executie, maar voordat de restant-executieopbrengst is verdeeld, failliet verklaard worden, dan valt derhalve slechts zijn daarmee corresponderend voorwaardelijk recht op toedeling van dit surplus in de boedel.

Bevoegdheid

Een Nederlandse keukenleverancier vordert voor de Nederlandse rechter een annuleringsvergoeding van zijn Spaanse afnemer. De rechtbank verklaarde zich onbevoegd. In hoger beroep oordeelt het Gerechtshof 's-Gravenhage op 15 maart 2011 (LJN: BP8675) of de Nederlandse rechter bevoegdheid toekomt ex art. 5 lid 1, eerste streepje onder b EEX-Vo (bij koop van roerende, lichamelijke zaken is de rechter van de plaats in de lidstaat waar de zaak volgens de overeenkomst werd geleverd of geleverd had moeten bevoegd), nu de plaats van uitvoering van de oorspronkelijke verbintenis ook bepa-

lend is wanneer partijen procederen over de verbintenis die de oorspronkelijke verbintenis tot levering vervangt (HvJ EG 6 oktober 1976, NJ 1977/170). In dit geval moest de verkoper in verschillende lidstaten leveren. Het Hof past de regel uit het HvJ EG-arrest-Color Drack (3 mei 2007, NJ 2008/237 m.nt. P. Vlas) – bij verscheidenheid van leveringsplaatsen binnen één lidstaat, is de rechter van de plaats van hoofdlevering (naar economische criteria) bevoegd – analoog toe. Nu de hoofdlevering (in elk geval) niet in Nederland zou plaatsvinden, is de Nederlandse rechter niet bevoegd.

Rechtbank Almelo beoordeelt op 13 juli 2011 (LJN: BR5537) haar bevoegdheid in een geschil tussen een Nederlandse en drie Duitse vennootschappen en hun Duitse voormalig bestuurder. De vennootschappen vorderen schadevergoeding op grond van onbehoorlijk bestuur bij de Duitse vennootschappen c.q. onrechtmatige daad. De bestuurder stelt onder verwijzing naar art. 2 EEX-Vo dat niet de Nederlandse, maar de Duitse rechter bevoegd is. De rechtbank kwalificeert de verplichting van de bestuurder jegens de vennootschap tot behoorlijke taakvervulling als een verbintenis uit overeenkomst in de zin van art. 5 lid 1 EEX-Vo. Nu partijen geen plaats van uitvoering van de verbintenis hebben vastgelegd, moet het Nederlandse conflictenrecht, i.c. de Wet conflictenrecht corporaties, het toepasselijke recht aanwijzen. Dat bepaalt vervolgens waar de verbintenis van de bestuurder moest worden uitgevoerd. Nu het verweeten onbehoorlijk bestuur ten aanzien van naar Duits recht opgerichte en in Duitsland zetelende vennootschappen heeft plaatsgevonden, moet naar Duits recht worden beoordeeld waar de verbintenis van de bestuurder moest worden uitgevoerd. Naar Duits recht wordt de bestuurder vermoed zijn taak te vervullen waar de vennootschap gevestigd is, zodat de Duitse rechter bevoegd is te oordelen over de vordering ter zake van bestuurdersaansprakelijkheid. De onrechtmatige-daadvordering houdt dusdanig verband met de verbintenis uit overeenkomst, dat de Nederlandse rechter evenmin ex art. 5 lid 3 EEX-Vo bevoegd is.

In de vorige kroniek bespraken wij het HvJ EG-arrest van 25 februari 2010 (NJ 2010/521 m.nt. M.V. Polak), waaruit volgt dat bij verzendingskoop de plaats van levering in de zin van art. 5 sub 1 onder b, eerste streepje EEX-Vo moet worden bepaald op basis van de bepalingen van de overeenkomst. In aanvulling daarop oordeelt het HvJ EG in dit kroniekjaar (9 juni 2011, C-87/10, NJ 2011/389) dat de rechter, die moet nagaan of de overeenkomst een plaats van levering aanwijst, alle voorwaarden en relevante clausules van de overeenkomst op basis waarvan de leveringsplaats duidelijk kan worden aangewezen in zijn beoordeling moet betrekken. Daartoe behoren (ook) de voorwaarden en clausules die algemeen erkend en in de internationale handel gebruikelijk zijn, zoals de Incoterms.

Een Nederlandse partij heeft met een Franse vennootschap gecontracteerd. De Franse bestuurder van de vennootschap heeft zich persoonlijk garant gesteld voor de nakoming van deze overeenkomst. Beoordeeld moet worden of de Nederlandse rechter, gelet op de tussen partijen overeengekomen forumkeuze, (ook) kennis mag nemen van het verzoek tot het houden van een voorlopig getuigenverhoor. De rechtbank achtte zich daartoe zowel ten aanzien van de vennootschap als de bestuurder op grond van het bepaalde in art. 186 Rv bevoegd. Volgens het hof kon de bevoegdheid niet op die grondslag worden gebaseerd. Uit het verzoek bleek volgens hem dat het onderliggende geschil een burgerlijke of handelszaak betrof (als bedoeld in art. 1 EEX-Vo) en dat het voorlopig getuigenverhoor niet ten doel had om, kort gezegd, de proceskanalen in te schatten, zodat het verzoek binnen het materiële toepassingsgebied van de EEX-Vo valt. De forumkeuze in de overeenkomst leidt dan tot bevoegdheid van de Nederlandse rechter, maar alleen jegens de vennootschap. De persoonlijke garantstelling door de bestuurder brengt niet diens gebondenheid aan datzelfde forumkeuzebeding mee, omdat sprake is van twee te onderscheiden overeenkomsten. Andere omstandigheden die de Nederlandse rechter ten aanzien van de Franse bestuurder bevoegd zouden ma-

Es speit uns.
Wir sind nicht befügt.

ken zijn niet gebleken. De Hoge Raad laat het arrest van het Hof in stand (zie HR 2 december 2011, LJN: BU6545). Zie ook hierna bij voorlopig getuigenverhoor hoe de EEX-Vo volgens dit arrest ook grondslag biedt voor een 'bewijsgaringservice' van de Nederlandse rechter.

In HR 27 mei 2011 (LJN: BP8689) oordeelt hij over de vraag of een forumkeuze in algemene voorwaarden voldoet aan de vormvereisten van art. 23 lid 1 sub b EEX-Vo: een vorm die wordt toegelaten door de handelwijzen die tussen partijen gebruikelijk zijn geworden. Daarvan is sprake wanneer partijen een lopende handelsbetrekking hebben, zij hun relatie steeds hebben geregeld op basis van algemene voorwaarden van de ene partij met een forumkeuze en deze voorwaarden aan de andere partij zijn medegedeeld. Deze laatste partij is dan gebonden, ook al heeft zij op die mededeling niet uitdrukkelijk gereageerd. Die mededeling moet dan wel zodanig zijn geweest dat de andere partij het forumkeuzebeding kende of heeft kunnen kennen. Of de mededeling aan dat vereiste voldoet, is te beoordelen aan de hand van de omstandigheden van het geval. De partij die zich op de forumkeuze beroept, draagt stelplicht en bewijslast van een en ander.

Op 25 oktober 2011 besliste het HvJ EG in twee zaken waarin partijen, die in verschillende EU-lidstaten woonden, procedeerden over lasterlijke publicaties op internet (C-509/09 en C-161/10, NJB 2011/2100). Bij lasterlijke perspublicaties gold reeds dat het slachtoffer zijn volledige schade kan vorderen in de lidstaat waar de uitgever gevestigd is. Daarnaast kan het slachtoffer in een lidstaat waar een publicatie is verspreid en schade is opgetreden, die betreffende schade bij het gerecht van die lidstaat vorderen. Bij wereldwijd beschikbare internetcontent is vrijwel onmogelijk vast te stellen waar de schade is ingetreden. Voor schadevorderingen als gevolg van lasterlijke internetpublicaties geldt dan ook dat volledige schade kan worden gevorderd in (i) de lidstaat waar de uitgever gevestigd is, dan wel (ii) de lidstaat waar het slachtoffer het

centrum van zijn voornaamste belangen heeft. Schade die is veroorzaakt in een lidstaat waar de content toegankelijk is (geveest), kan ook aldaar worden gevorderd.

In een wegens verknochtheid gevoegde zaak, vordert incidenteel eiser de relatieve onbevoegdverklaring van de Rotterdamse rechtbank en verwijzing naar de rechtbank van haar woonplaats, 's-Gravenhage. Incidenteel verweerster stelt dat de Rotterdamse rechtbank bevoegd is op grond van de forumkeuze in haar algemene voorwaarden en dat de voeging bovendien aan verwijzing in de weg staat. De rechtbank beslist op 26 oktober 2011 (LJN: BU4801) dat de verknochtheid van de zaken niet bestreden is en dat een verwijzing in dit geval de voeging – waarmee immers wordt beoogd tegenstrijdige uitspraken tegen te gaan en beide zaken zoveel mogelijk gelijktijdig te beslechten – feitelijk weer ongedaan zou maken. Om die reden acht zij hier een verwijzing in strijd met de beginselen van goede procesorde en eisen van doelmatigheid.

Art. 767 Rv verklaart de rechtbank van de Nederlandse beslagverlofrechter bevoegd kennis te nemen van de eis in de hoofd-

zaak indien de beslaglegger op geen enkele andere manier een executoriale titel in Nederland kan verkrijgen. Een Engelse beslaglegger dacht van deze bepaling handig gebruik te maken door ten laste van zijn Congolese wederpartij conservatoir derdenbeslag onder Nederlandse partijen te leggen en zo rechtsmacht van de Nederlandse rechter te creëren. De eis in hoofdzaak werd bij verstek toegewezen. In de verzetprocedure zet het Amsterdamse Hof op 20 december 2011 (LJN: BU9485) alsnog een streep door de rekening, nu (i) de beslaglegger ten tijde van dagvaarding bleek te weten dat derdenbeslagen onder Nederlandse banken geen doel hadden getroffen en een ander derdenbeslag slechts een vordering van 100 euro betrof, (ii) de kosten van het beslag, de daaropvolgende procedure en executie die vordering dus (ruimschoots) zouden overtreffen en (iii) de beslaglegger had nagelaten uit hoofde van de eerdere, bij voorraad uitvoerbare, verstekveroordelingen executoriaal beslag te leggen op Nederlandse vermogensbestanddelen van de Congolees. Nu de beslaglegger op de beslagen vordering per saldo geen verhaal zal kunnen uitoefenen, oordeelt het hof dat de beslaglegger louter beslag

legde om rechtsmacht van de Nederlandse rechter te creëren en niet om in Nederland bestaande (reële) verhaalsmogelijkheden te benutten. Daarmee heeft hij zijn bevoegdheid misbruikt. De slotsom is dat de Nederlandse rechter geen rechtsmacht heeft waarna vernietiging van het verstekvonnis en -arrest volgt.

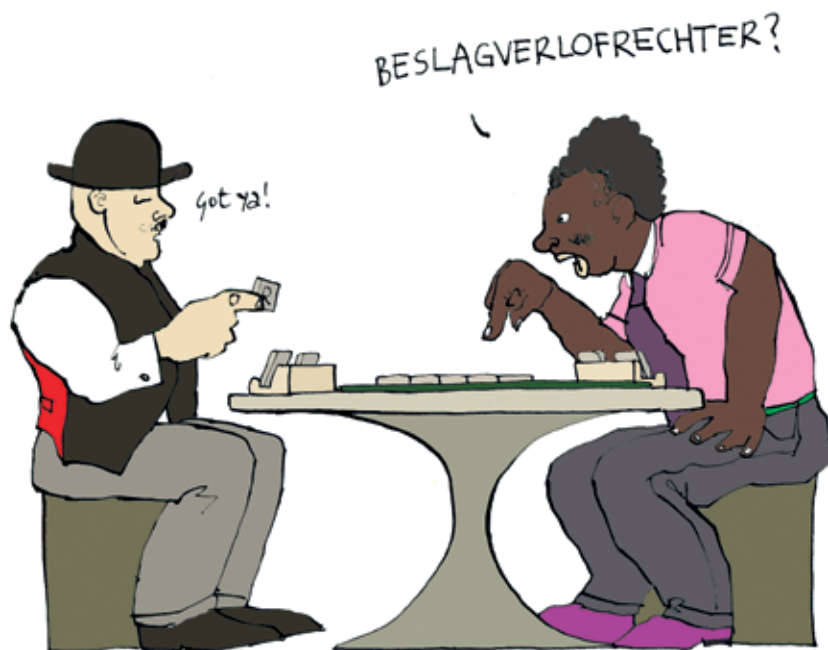
Gedaagde heeft zowel de architect als de aannemer in vrijwaring opgeroepen. De architect beroept zich op onbevoegdheid van de rechtbank, omdat zijn algemene voorwaarden een arbitragebeding bevat. In hoger beroep komt vast te staan dat het geschil met de architect inderdaad aan arbitrage is onderworpen. Het betoog, dat geschillen met de aannemer wel door de overheidsrechter beslecht moeten worden en de goede procesorde en de proceseconomie meebrengen dat één college over de verwante geschillen oordeelt, faalt en zet het arbitragebeding niet opzij. Het Gerechtshof Amsterdam verklaart zich op 15 februari 2011 (LJN: BP5405) ten aanzien van de architect dan ook onbevoegd.

Tot slot achtte de voorzieningenrechter van Rechtbank 's-Gravenhage zich op 13 juli 2011 (LJN: BR1914) bevoegd kennis te nemen van een vordering tot opheffing van een strafrechtelijk beslag, omdat onder de gegeven omstandigheden geoordeeld moest worden dat niet tijdig zou worden beslist op het beklag over de inbeslagname (ex art. 552a Sv).

Bewijs

Stelplecht en bewijsaanbod

Een vrouw, wier Mercedes cabriolet zonder haar toestemming was verkocht door haar ex-man, probeerde haar schade te verhalen. Bij het hof ving zij bot, omdat zij onvoldoende had gesteld omtrent de hoogte van haar schade. De Hoge Raad schiet haar te hulp (9 december 2011, LJN: BR5211): zij hoeft alleen de feiten te stellen waaruit kan worden afgeleid dat ze schade heeft geleden; aan die stelplecht heeft ze voldaan. Het hof had niet méér van haar mogen vragen (vgl. ook art. 6:97

BW); het had zelf uitlatingen van partijen over de hoogte van de schade moeten vragen, naar de schadestaatprocedure moeten verwijzen of de schade moeten schatten. Op suggestie van A-G Spier bepaalt de Hoge Raad de schade op 40.000 euro en wijst dat toe aan de vrouw.

In dit kronieksjaar heeft de HR een aantal maal hoven de les gelezen omdat zij te snel een bewijsaanbod hadden gepasseerd. De daaruit voor de praktijk te trekken les is dat een bewijsaanbod niet volledig geconcretiseerd hoeft te zijn (en bijvoorbeeld al de namen van de mogelijke getuigen hoeft te bevatten) wanneer het gaat om het bewijzen van subjectieve bekendheid bij de wederpartij (hier: dat de levenspartner een effectenleaseovereenkomst had gesloten) (HR 28 januari 2011, LJN: BO6106) en dat een bewijsaanbod in appel – wegens de herstelfunctie van het appel – geen verklaring hoeft te bevatten voor het niet in de vorige instantie al laten horen van de getuigen (HR 27 mei 2011, LJN: BP9991). In een andere zaak had het hof het bewijsaanbod om een, in eerste instantie al gehoorde, getuige in appel nogmaals te laten horen wel terecht gepasseerd, zo oordeelt de Hoge Raad op 25 maart 2011 (LJN: BO5804). Wanneer deze getuige inmiddels geen partijgetuige meer is en diens verklaring in appel niet langer beperkte bewijskracht in

de zin van art.164 lid 2 Rv heeft, kan dat in beginsel voldoende processueel belang voor een nieuw verhoor opleveren. Kan deze getuige echter alleen zijn eerdere verklaring herhalen en dus niet méér verklaren dan in eerste instantie, dan is geen sprake van voldoende belang. Annotator M. De Tombe-Grootenhuys (*JBPr* 2011/40) doet de suggestie om, als alternatief voor een (vertragend) nieuw verhoor, in appel een schriftelijke verklaring van deze getuige in het geding te brengen.

Dat een aanbod tot het leveren van tegenbewijs niet gespecificeerd hoeft te worden (omdat art. 151 lid 2 Rv bepaalt dat tegenbewijs altijd vrij staat), herhaalt de HR op 29 april 2011 (LJN: BP9860). Aangeboden tegenbewijs mag wel worden gepasseerd wanneer de feiten met betrekking waartoe tegenbewijs wordt aangeboden niet voldoende zijn betwist, legt A-G Strikwerda voor HR 22 april 2011 (LJN: BQ2073) uit, onder verwijzing naar HR 3 december 2004 (LJN: AQ8098) en HR 12 september 2003 (LJN: AF7677). Het Gerechtshof Den Haag voegt daaraan toe (26 juli 2011, LJN: BR 3290) dat een tegenbewijsaanbod in appel wel gespecificeerd moet zijn wanneer in eerste instantie al tegenbewijs is geleverd: het aanbod moet dan vermelden wat men in appel meer of anders wil bewijzen.

Een aanbod om schriftelijk bewijs te leveren is niet nodig omdat partijen steeds producties in het geding mogen brengen (vgl. HR 19 maart 1999, NJ 1999/496). Om die reden passeert het Gerechtshof Leeuwarden op 26 april 2011 (LJN: BQ5696) het aanbod van een partij aan het slot van de appelprocedure om alsnog stukken in het geding te brengen, terwijl zij dit eerder heeft nagelaten. Een ander voorbeeld van 'de beurt voorbij laten gaan' is de mededeling in het roljournaal, naar aanleiding van een bewijsopdracht, dat eisers 'zonder afstand te willen doen van het recht getuigen te doen horen, nu geen bewijs wensen te leveren door het horen van getuigen. 'De Rechtbank Rotterdam (21 september 2011, LJN: BT2434) concludeert dat het opgedragen bewijs niet is geleverd en wijst de vordering af.

Bewijslast(verdeling)

Batavus wilde de rechten op een van haar fietsmerken verkopen aan Race en partijen hadden daartoe een intentieverklaring getekend. Nadien zag Race af van de overname en beriep zich op het bestaan en in vervulling zijn gegaan van een ontbindende voorwaarde in de intentieverklaring. Onder verwijzing naar zijn eerdere arrest van 9 september 2005 (LJN: AT5156) oordeelt de HR (22 april 2011, LJN: BP6597) dat de bewijslast ten aanzien van het vervuld zijn van de ontbindende voorwaarde op Race rust en vernietigt daarmee de bewijsopdracht van het hof aan Batavus. H.L.G. Wieten legt in haar noot onder *JBP* 2011/42 duidelijk het verschil in bewijslastverdeling tussen opschortende en ontbindende voorwaarden uit. Bij een opschortende voorwaarde moet de schuldeiser stellen en bewijzen dat de voorwaarde is vervuld of dat die niet bestaat. Het beroep van de schuldenaar op het bestaan van een opschortende voorwaarde betreft immers slechts een zuivere betwisting van de grondslag van de vordering. Bij een ontbindende voorwaarde ligt dit anders: het beroep van de schuldenaar op het bestaan en vervuld zijn van een ontbindende voorwaarde betreft een bevrijdend verweer; stelplicht en bewijslast rusten dus bij de schuldenaar.

Bij een aanrijding op een kruising tussen een Jeep en een Mercedes raakte de bestuurder van de Jeep gewond. Deze bestuurder vorderde schadevergoeding van de Mercedes bestuurder. Hoewel vaststaat dat één van de bestuurders door rood is gereden, kon geen van partijen dit bewijzen en kon het hof niet vaststellen wie dat is geweest. De vervolgens toe te passen methode, zo legt de Hoge Raad (8 juli 2011, LJN: BP6996) uit, is dat de rechter uitgaat van het hypothetische uitgangspunt dat elk van de bestuurders door groen is gereden. Zodoende wordt, zowel in het kader van de door de Jeep-bestuurder te bewijzen onrechtmatigheid, als in het kader van de door de Mercedes-rijder te bewijzen feitelijke grondslag van zijn eigenschuldverweer, bekeken of hun overige verkeersgedrag toerekening aan een van hen wettigt.

Onder dreiging van afsluiting heeft een particulier de (in zijn ogen veel te hoge) energierekening van Essent toch betaald. Vervolgens vordert hij een deel van het betaalde terug op grond van onverschuldigde betaling. Hoewel de hoofdregel van art. 150 Rv bepaalt dat de bewijslast van het bestaan en de hoogte van de onverschuldigde betaling hier op de particulier rust, besluit het Gerechtshof Leeuwarden (8 november 2011, LJN: BU3608) tot omkering van de bewijslast op grond van de redelijkheid en billijkheid. Essent heeft namelijk de meter zelf weggegooid en mede daarom draagt zij de bewijslast (en het risico) dat de betaalde energie daadwerkelijk is geleverd.

Bewijsmiddelen

Een werknemer van het CBR (voormalig docent van alcoholpreventiecurssussen) had met een te hoog alcoholpromillage in zijn bloed een ernstig ongeluk veroorzaakt en, ondanks zijn ziekteverzuim als gevolg daarvan, de toedracht verzwegen aan zijn werkgever. In de ontslagprocedure legde het CBR het proces-verbaal van politie (met daarin de uitslag van de alcoholtest) over, als bewijs voor het onoorbaar handelen van de werknemer. Hoewel de werknemer betoogt dat het CBR op onrechtmatige wijze dit bewijsmiddel heeft verkregen, accepteert de Kantonrechter

Utrecht (1 december 2010, LJN: BP2005) dit als bewijsmiddel, onder verwijzing naar HR 27 april 2001, LJN: AB1347. Door de functie van de werknemer en door zijn eigen verzwijging van de toedracht, had het CBR een gerechtvaardigd belang om het proces-verbaal op te vragen bij de politie.

Art. 153 Rv geeft partijen de mogelijkheid af te spreken om bewijs uit te sluiten, bijvoorbeeld over wat zij in het kader van een mediation hebben besproken. Zodoende wordt voorafgaande aan een mediation vaak een bewijsovereenkomst gesloten, inhoudende dat alleen de inhoud van een (na een geslaagde mediation te sluiten) vaststellingsovereenkomst tot bewijs kan dienen. In een geschil over de waarde van een huis tussen een huiseigenaar en de inspecteur van de Belastingdienst had mediation niet tot overeenstemming geleid. In de civiele procedure wilde de huiseigenaar de inspecteur houden aan een tijdens de mediation gedane toezegging. De bewijsovereenkomst tot uitsluiting van al hetgeen tijdens de mediation was besproken verhinderde dit, oordeelt de Rechtbank Den Haag in haar beslissing van 29 januari 2011 (LJN: BQ6155).

In een bestuurdersaansprakelijkheidszaak spreekt de curator van een failliet beleggingsvehikel de bestuurder aan voor het faillissementstekort. Deze bestuurder is door zowel rechtbank als hof strafrechtelijk veroordeeld wegens oplichting. Nu het cassatieberoep in de strafzaak nog loopt komt aan de hofuitspraak geen dwingende bewijskracht toe (in de zin van art. 161 Rv), maar heeft de uitspraak wel vrije bewijskracht (art. 152 Rv). De verweren van de bestuurder zijn zo mager, dat de Rechtbank Utrecht (4 mei 2011, LJN: BQ2579) op basis van de uitspraak in de strafzaak bewezen acht dat hij beleidsbepaler is geweest in het beleggingsvehikel en daarom als bestuurder aansprakelijk is.

Het Gerechtshof Den Bosch oordeelt dat de hoofdregel dat een aanbod tot het leveren van tegenbewijs niet gespecificeerd hoeft te zijn, ook geldt bij feiten die bewezen zijn verklaard in een strafvonnis

(met dwingende bewijskracht) (8 november 2011, LJN: BU3982). Ook de eisen van een goede procesorde staan er niet aan in de weg dat de gedaagde tegenbewijs mag leveren tegen het door de strafrechter be-
wezen geachte feit dat hij eisers heeft be-
schoten.

Getuigenbewijs

Twee uitspraken over de vraag of de Nederlandse rechter verplicht is om in het buitenland wonende getuigen te laten horen door een rogatoire commissie in hun eigen land. Allereerst de Rechtbank Almelo (22 juni 2011, LJN: BQ9130) die het verzoek afwijst om getuigen door een rogatoire commissie in de staat New York, Duitsland en Zuid-Afrika te laten horen. Dit om de praktische reden dat nagenoeg alle getuigen bestuurders zijn geweest van een Nederlandse rechtspersoon en de verzoeker tot het getuigenverhoor onvoldoende pogingen heeft gedaan om de getuigen te bewegen in Nederland een verklaring af te leggen. De rechtbank overweegt daartoe dat zij op grond van art. 176 Rv en het Haags Bewijsverdrag bevoegd is deze getuigen gewoon in Nederland op te roepen en aan hun eventuele niet-verschijning de in het Nederlands recht voorziene consequenties te verbinden.

De verhouding tussen het Nederlands recht en de (sinds 1 januari 2004 van kracht zijnde) EU-Bewijsverordening staat centraal in HR 1 april 2011 (LJN: BP3048). Al-

thans, de HR legt daarin een prejudiciële vraag voor aan het Hof van Justitie van de Europese Unie of de Nederlandse rechter kan bepalen dat een getuige met woonplaats in de EU (maar uiteraard buiten Nederland) in Nederland zal worden gehoord, dan wel of de EU-Bewijsverordening de Nederlandse rechter verplicht tot een verhoor op een wijze die is voorzien in de verordening, te weten in het land waar de getuige woont. Wordt vervolgd.

Voorlopig getuigenverhoor

Zoals bekend heeft de rechter slechts beperkte ruimte om een verzoek tot het houden van een voorlopig getuigenverhoor te weigeren. Wanneer de te onderzoeken feiten voldoende concreet zijn (de 'specificatie-eis,' zie HR 11 januari 1985, NJ 1985/352) en bovendien relevant zijn voor het geschil (de 'relevantie-eis,' zie art. 189 jo. 166 lid 1 Rv), kan het verzoek alleen geweigerd worden wegens gebrek aan belang, misbruik van bevoegdheid, strijd met goede procesorde of een ander zwaarwichtig belang. We noemen niet de vele uitspraken uit het verslagjaar waarin het belang van de verzoeker bij het gewenste voorlopig getuigenverhoor ter discussie was gesteld door zijn wederpartij; die zijn daarvoor veelal te casuïstisch. Wel noemen we HR 2 december 2011 (LJN: BU6545) waarin hij oordeelt dat een Nederlandse rechter een verzoek tot het houden van een voorlopig getuigenverhoor mag beoordelen, ook al strekt dat verzoek tot bewijsgaring in een geschil waarin (op

grond van art. 1 EEX-Vo) een rechter in een andere lidstaat bevoegd is. Wanneer het namelijk om bewijsgaring gaat (en niet om het inschatten van proceskansen) betreft het verzoek (lees: tot het veiligstellen van bewijs) een 'voorlopige of bewarende maatregel' en valt daarom onder de internationale rechtsmacht van art. 31 EEX-Vo.

Een verzoekschrift tot het houden van een voorlopig getuigenverhoor moet de naam en de woonplaats van de te horen getuigen bevatten (art. 187 lid 3 Rv). Het ontbreken van de woonplaats maakt het verzoek echter niet nietig en kan worden hersteld, zo bepaalt het Gerechtshof Arnhem (25 januari 2011, LJN: BP3639).

Is het verzoek toegewezen, dan bepaalt de rechter-commissaris de gang van zaken (art. 179 Rv). Toch heeft de rechter-commissaris slechts beperkte mogelijkheden tot begrenzing van het verhoor (bijv. in het aantal en de personen van de te horen getuigen en de aan hen te stellen vragen). Het codewoord is hier 'de goede procesorde' (zie ook HR 18 maart 2011, LJN: BP0571). Alleen wanneer die in het geding is mag de rechter-commissaris ingrijpen! Zo oordeelt de HR op 16 december 2011 (LJN: BU3922) dat niet zomaar een deel van de aangedragen contra-getuigen geweigerd mocht worden. De contra-enquête, waarin een partij de mogelijkheid krijgt tegenbewijs aan te brengen, strekt zich ook uit tot het ontzenuwen van reeds in het voorlopig getuigenverhoor afgeleg-

de verklaringen. Die gelegenheid moet de verwerende partij dus krijgen. Overigens bevestigt de HR hier dat een beslissing van de rechter-commissaris tot weigering van bepaalde getuigen een beschikking is waartegen hoger beroep openstaat.

Tijdens het voorlopig getuigenverhoor heeft de rechter-commissaris de bevoegdheid om te bepalen dat een getuige zekere vragen van een partij niet hoeft te beantwoorden (art. 179 lid 2 Rv). Hij heeft immers de leiding ter zitting en zal er bijvoorbeeld voor waken dat getuigen antwoorden op onbehoorlijke of suggestieve vragen. Tegen het uitoefenen van deze bevoegdheid (als weergegeven in het proces-verbaal van het verhoor) staat geen hoger beroep open, oordeelt het Gerechtshof Amsterdam op 10 april 2011 (LJN: BQ3868).

Na afloop van het verhoor vroeg een getuige tevergeefs om een afschrift van het proces-verbaal van zijn verhoor. In het vervolgens ingestelde verzet ex art. 28 lid 6 Rv oordeelt de voorzieningenrechter van de rechtbank Utrecht (5 oktober 2011, LJN: BT8496) dat deze getuige daar geen recht op heeft; hij is een 'derde' en art. 28 lid 3 Rv bepaalt dat hem geen afschrift van 'tot het procesdossier behorende stukken' wordt verstrekt; het feit dat het proces-verbaal hem een schadeloosstelling toekent (art. 182 Rv) maakt dit niet anders.

Deskundigenbericht

Het staat een rechter vrij een deskundigenoordeel al dan niet te volgen. Bij de motivering van zijn beslissing moet hij weliswaar alle in dat kader door partijen aangevoerde feiten en omstandigheden in aanmerking nemen en op basis van die aangevoerde stellingen in volle omvang toetsen of aanleiding bestaat van de door de deskundige geformuleerde conclusies af te wijken (vgl. HR 19 oktober 2007, LJN: BB5172), maar toch geldt slechts een beperkte motiveringsplicht (HR 19 februari 2010, LJN: BK4476). Dit is ook het geval als er meerdere – onderling afwijkende – deskundigenrapporten ter tafel liggen, van zowel door de rechter benoemde deskundigen als partij-deskundigen (in de zin van art. 200 Rv). In de zaak die leidde tot HR 8 juli 2011 (LJN: BQ3519) had-

den diverse deskundigen onderzocht of de klachten van een laborante waren veroorzaakt door een slecht afzuigstelsel waardoor zij tijdens haar werk schadelijke stoffen had ingeademd. Het hof had de bevestigende conclusie van een door de rechter benoemde deskundige gevolgd. Naar aanleiding van de motiveringsklachten van de werkgever oordeelt de HR dat de rechter die de benoemde deskundige volgt, zijn beslissing in het algemeen niet verder hoeft te motiveren dan dat de door deze deskundige gebezigde motivering – zeker als deze vooral is gebaseerd op bijzondere kennis, ervaring en/of intuïtie – hem overtuigend voorkomt. De tip voor de praktijk blijft echter om, wanneer u geconfronteerd wordt met een voor u ongunstig rapport van een door de rechter benoemde deskundige, daartegen zo specifiek mogelijke bezwaren in te dienen. Onder verwijzing naar HR 5 december 2003 (LJN: AN8478) oordeelt de HR namelijk dat de rechter wel op specifieke bezwaren van partijen tegen de zienswijze van de door hem aangewezen deskundige moet ingaan, als deze bezwaren een voldoende gemotiveerde betwisting van de juistheid van deze zienswijze inhouden. Exact dezelfde overwegingen gebruikt de Hoge Raad op 9 december 2011 (LJN: BT2921), in een medische aansprakelijkheidszaak over een baby die zwaar gehandicapt was geraakt door een zeer lage bloedsuikerspiegel na zijn geboorte. Deze was door de kinderarts niet goed behandeld, althans gemonitord. Ook hier had het hof de benoemde deskundigen gevolgd en niet de door de ouders geraadpleegde partijdeskundigen. De motivering van het hof doorstond ook hier de toets van de HR.

Voorlopig deskundigenbericht

Hoewel een verzoek tot een voorlopig deskundigenbericht moet worden toegewezen wanneer dat aan de daartoe gestelde eisen voldoet en er een rechtens te respecteren belang mee gediend is, wijst het Gerechtshof Amsterdam toch een verzoek af (31 mei 2011, LJN: BR1244). De in het verzoek omschreven aan de deskundige voor te leggen vraag vergde namelijk in essentie een juridische beoordeling van

een overeenkomst. En daarvoor heeft de rechter geen deskundige nodig.

In het op verzoek van een patiënt van een oogkliniek gelast voorlopig deskundigenonderzoek had de hooggeleerde deskundige geconcludeerd dat de oogkliniek bij een laserbehandeling fouten had gemaakt, waardoor een oog van de patiënt was beschadigd. Ondanks de duidelijke en strenge bevindingen van de deskundige had de rechtbank de patiënt toch veroordeeld tot betaling van de kosten van het voorlopige deskundigenbericht. De patiënt ging met succes in appel. Het Gerechtshof Amsterdam (25 januari 2011, LJN: BP6438) acht zozeer aannemelijk dat de oogkliniek in een bodemprocedure aansprakelijk zal worden bevonden, dat het alvast de oogkliniek veroordeelt in de kosten van het deskundigenbericht.

Dagvaarding

In de vorige kroniek maakten wij melding van het bevel van Rechtbank Arnhem tot herstel van de dagvaarding zonder het – geheime – adres van eisers met het oog op het verhaal van een eventuele proceskostenveroordeling (LJN: BO6162). Eisers hebben vervolgens een herstelexploot uitgebracht, nog steeds zonder bekendmaking van hun adres, maar met een rechtstreekse garantstelling van hun rechtsbijstandsverzekeraar voor betaling van de geliquideerde proceskosten, mochten eisers daarin veroordeeld worden. De rechtbank oordeelt op 16 februari 2011 (LJN: BP6123) dat eisers hiermee inhoudelijk tegemoetkomen aan het belang van gedaagde dat door het gebrek in de dagvaarding werd geschaad, zodat inhoudelijk voortgeprocedeerd kan worden.

In zijn arresten van 11 november 2011 (LJN: BT7201/7203) oordeelt de HR dat een dagvaarding, waarin een datum is aangezegd waarop de rechter geen zitting houdt, kan worden hersteld op de voet van art. 125 lid 4 Rv, mits dat herstelexploot vóór de oorspronkelijk aangezegde, maar onmogelijke, verschijndag is uitgebracht. Dit is, als bekend, anders wanneer een partij op de voet van art. 125 lid 4 Rv herstel beoogt van haar verzuim de dagvaarding tijdig

*U mag het wetenschap
noemen, mijnheer de professor,
ik leg het naast mijneer.*

voor de aangezegde – bestaande – rechtsdag bij de griffie in te dienen. Dat herstel kan immers pas ná de aangezegde rechtsdag plaatsvinden.

In Gerechtshof 's-Hertogenbosch 15 maart 2011 (LJN: BP8142) had appellant zowel in zijn appeldagvaarding als in het nadien uitgebrachte herstelexploot verzuimd correct te vermelden dat het hoger beroep zou worden aangebracht bij en behandeld door Hof 's-Gravenhage, nevenzittingsplaats 's-Hertogenbosch. Deze gebreken worden door art. 120 lid 1 Rv met nietigheid bedreigd, waarop de in het geding verschenen geïntimeerde zich ook beroept. Hof 's-Hertogenbosch verwerpt dit beroep echter, omdat hij van oordeel is dat geïntimeerde door de gebreken niet onredelijk in zijn belangen is geschaad

(vgl. art. 122 lid 1 jo. 353 lid 1 Rv). Volgt verwijzing naar Hof 's-Gravenhage, nevenzittingsplaats 's-Hertogenbosch (vgl. art. 73 Rv).

Aan de verkoper, die in een notariële akte tot levering van aandelen in een besloten vennootschap domicilie heeft gekozen ten kantore van de notaris 'ter zake van de uitvoering van deze overeenkomst,' kan volgens de Rechtbank 's-Hertogenbosch in haar beslissing van 14 september 2011 (LJN: BS8751) naderhand bij de notaris een dagvaarding worden uitgebracht ter inleiding van de procedure waarin de koper vernietiging van de koopovereenkomst vordert wegens door de verkoper gepleegd bedrog.

(advertentie)

*Draagkrachtberekening,
co-ouderschap,
vermogensopstelling en
de berekening van
het besteedbaar inkomen
na scheiding. Alles ineen,
klik, klik, klaar.*

Alimentatierekenen is ècht makkelijker met Split-Online!

Veel advocaten hebben Split-Online omarmd als hún pakket. Ze willen nooit meer iets anders! Probeer nu zelf het meest gebruiksvriendelijke

en uitgebreide alimentatieberekenprogramma. U kunt Split-Online.nl nu gratis testen. Ga snel naar www.split-online.nl en registreer u vandaag!

Split-Online.nl: ook voor praktijkgerichte en voordelige (PE)opleidingen!

Split Online is een uitgave van XS2Knowledge B.V. Voor meer informatie kijkt u op de website: www.split-online.nl. Ook kunt u bellen naar 088 - 61 61 261 of stuur een e-mail naar: sales@split-online.nl.

ETTEMADIS

SHIRTMAKERS SINDS 1952

Alle Ettemadis shirts zijn handgesneden volgens een papierpatroon en er wordt alleen gebruik gemaakt van de allerbeste stoffen.

Wij vervaardigen onze shirts in ons eigen atelier in Den Haag, waardoor onze shirtmakers alle aspecten van ontwerp tot productie overzien en wij de hoogste kwaliteits en service standaard kunnen garanderen. Ettemadis is met recht het toonaangevende shirtmerk voor de cliëntèle die hogere eisen stelt aan kleding.

Noordeinde 88 Den Haag
T: +31(0)70 215 62 05
www.ettemadis.com

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE ?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Daamen, advocaat.

VOOR CASSATIE IN STRAFZAKEN:

www.daamen-advocaat.nl

*Ook op basis van toevoeging
of vaste prijsafpraak*

Educatiepunt

Uw PO-punten in Nijmegen!

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

De Educatietoppers van 2012: 4PO voor €175,-

9 mei	Actualiteiten Verbintenissenrecht	Docenten: Mr. A.V.T. de Bie en Mr. Dr. G.J.P. de Vries	4PO	€175,-
22 juni	Actualiteiten Ondernemingsrecht: Flex-BV	Docenten: Prof. Mr. H.E. Boschma en Prof. Mr. J.B. Wezeman	4PO	€175,-
8 november	Actualiteiten Ontslagrecht	Docent: Prof. Mr. A.R. Houweling	4PO	€175,-

Prijzen excl. BTW

Meer informatie, overige opleidingen en aanmelden: www.educatiepunt.nl óf bel 024 - 7411 411

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail ons kort uw verhaal of meld u aan via rdactieAdvocatenorde.nl.

Door: Kim van der Meulen

Naar ander kantoor

Aarnhem, mr. B.A.M. van: Bird & Bird LLP te Den Haag

Adriaenssen, mw. mr. A.T.C.: Van Gelderen Arbeidsrechtadvocaten te Utrecht

Altun, mr. R.: Norton Rose LLP te Amsterdam

Barenbrug, mw. mr. L.: Liebrand Ruijs Advocaten te Oss

Boellaard – Roeters van Lennep, mw. mr. S.E.: Salomons Van der Valk Advocaten te Den Haag

Bos, mw. mr. K.I.M.: Stad Advocaten te Groningen

Boshouwers, mr. K.A.: Hanssen Spronk Familierecht te Utrecht

Broijl, mw. mr. J.: Van Vollenhoven Advocaten te Rotterdam

Diepenhorst, mr. M.L.: Rohe Advocaten te Amsterdam

Dulst, mr. B.F. van: Bricks Advocaten te Amsterdam

Engelen, mr. S.B.M.A.: Heuvelmans Advocaten te Venlo

Flokstra, mr. C.W.: Cleerdin & Hamer te Amsterdam

Gerritsen, mr. M.R.: Van Diepen Van der Kroef Advocaten te Haarlem

Giesen, mw. mr. C.L.P.: Vondenhoff Sijben Advocaten te Heerlen

Gijrath, dr. mr. S.J.H.: Commit2law te Amsterdam

Harmankaya, mw. mr. T.: Advocatenkantoor Stille Veerkade te Den Haag

Heer, mw. mr. D.D. de: Schipper en Lof advocaten te Heerhugowaard

Herregodts, mr. R.: Koopman Van Steijn advocaten te Den Bosch

Hirdes, mw. mr. L.G.: Arslan & Ter Wee Advocaten te Zwolle-Lelystad

Hummel, mw. mr. K.H.: Linklaters LLP te Amsterdam

Hylkema, mw. mr. E.E.: WLP-Law te Amsterdam

Kroeze, mw. mr. P.M.W.: Houthoff

Buruma te Amsterdam

Kuijper, mr. M.: Boekel de Nerée N.V. te Amsterdam

Kuyp, mr. M.M.: Jebbink Soeteman advocaten te Amsterdam

Kuyper, mw. mr. C.S. de: Thöenes Van der Hoeff & Lichtenveldt Advocaten te Rotterdam

Lamme, mw. mr. A.B.: Köster Advocaten N.V. te Haarlem

Lynden, Baron mr. J.D.A. van: Advocatenkantoor Van Lynden te Voorburg

Looff, mr. P.J. de: Van Doorne N.V. te Amsterdam

Moorman van Kappen, mr. O.F.J.: Claassen Advocaten te Eindhoven

Moree, mr. D.M.: Koninklijke BAM Groep N.V. te Bunnik

Olfers, mw. mr. M.: VMW Taxand te Amsterdam

Ooijen, mr. G.M.J. van: Van Iersel Luchtman N.V. te Den Bosch

Pasaribu, mr. A.A.: Bird & Bird LLP te Den Haag

Peet, mr. J.M.: Van den Herik & Verhulst Advocaten N.V. te Rotterdam

Peijs, mw. mr. A.: Bouman Nuijens Advocaten te Amsterdam

Pham, mw. mr. T.H.H.: Holla Advocaten te Eindhoven

Phea, mr. T.W.: Sleutels Advocaten te Nijmegen

Platteeuw, mw. mr. V.: Advocatenkantoor R.R.B. Dayala te Diemen

Rol, mr. G.: Dommerholt Advocaten te Assen

Roijj, mw. mr. H. de: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Amsterdam

Salm, mr. H.J.J. van der: Advocatenkantoor Wyck te Maastricht

Schellaars, mr. R.: Simmons & Simmons LLP te Amsterdam

Schrömbges, mr. R.C.H.: Bonnier Advocaten te Wijchen

Steenbrink, mw. mr. J.: Van 't Hullenaar & partners B.V. te Arnhem

Visser, mw. mr. M.: De Boorder Schoots Familierechtadvocaten, Mediators en

Foto: Bram Delmee

Altijd bereikbaar

Samen met oud-collega Lars Claassens maakte **No Mauer** de overstap van Holla Advocaten naar een eigen kantoor, Sense Advocaten in Eindhoven. 'Bij Holla werkten we ook al nauw samen: we zaten tegenover elkaar en werkten beiden aan zaken binnen het ondernemingsrecht en arbeidsrecht. Onze stijlen zijn verschillend, daardoor vullen we elkaar goed aan. De vrijheid die een eigen kantoor met zich meebrengt, is fantastisch: we doen bijna alles digitaal en gebruiken Skype en Facetime.' Het jonge kantoor is dan ook voortdurend bereikbaar. 'Dat hoort erbij. Advocaat ben je altijd.'

Foto: Anne-Jan Mulder

Kleiner kantoor

Na een stage bij het middelgrote kantoor De Haan Advocaten en Notarissen in Leeuwarden maakte **Kim Bos** in mei de overstap naar Stad Advocaten, waar ze vijf collega's heeft. 'Het fijne van een kleiner kantoor is dat de werksfeer informeel is. Er is veel oog voor persoonlijke ontwikkeling, dus ik kan me de komende jaren specialiseren. Daarnaast kan iedereen hier terecht, omdat we ook zaken behandelen via gefinancierde rechtsbijstand.' Bijkomend voordeel: het kantoor is in het centrum van haar woonplaats Groningen gevestigd. 'Ik kan nu fietsend naar het werk, heerlijk!'

Uit het bedrijfsleven

Marc Haaijer werkte ruim tien jaar als HR-manager en advocaat Arbeidsrecht bij Agis Zorgverzekeringen en Achmea voordat hij Advocatenkantoor Travay in Amersfoort oprichtte. 'Na een grote reorganisatie van mijn afdeling, waardoor de nadruk van mijn werk steeds meer op management kwam te liggen, begon het ondernemerschap te kriebelen. De ervaring uit het bedrijfsleven kan ik goed inzetten: ik weet waar managers tegenaan lopen en hoe arbeidsconflicten zijn op te lossen.' De rigtheid van een groot kantoor mist de arbeidsrechtadvocaat wel. 'Mede daarom laat ik me voorlopig ook interim inhuren.'

Foto: Thomas Thijssen Photography

Persoonlijke zaken

Vorige maand nam **Cindy Giesen** afscheid van Lemmen advocaten & procureurs, waar ze in 2003 haar carrière begon als advocaatstagiaire. 'Ik voerde er een algemene praktijk in een klein team, maar wilde me graag specialiseren in het personen- en familierecht. Dat kan bij Vondenhoff Sijben Advocaten. Ik vind het mooi om heel direct iets te kunnen betekenen voor cliënten: echtscheidingen, omgangsregelingen en alimentatie zijn heel ingrijpend voor iemands persoonlijke leven.' Een groter kantoor betekent ook meer doorgroeimogelijkheden: 'Ervaring met andere rechtsgebieden blijft mogelijk: sommige collega's hebben zelfs twee specialisaties.'

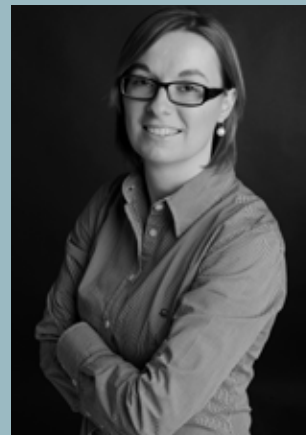

Foto: Sanne Linssen

Collaborative Divorce Lawyers te Naarden
Vurdeja, mw. mr. D.: Delb Advocaten te Den Haag
Waal, mw. mr. A.M.M. de: Voormolen Advocaten te Bergen op Zoom
Wansink, mr. L.A.: Hoek Advocatuur B.V. te Rotterdam
Woezik, mr. J. van: TeekensKarstens advocaten notarissen te Leiden

Naar nieuw(e) kantoor of associatie

Acda & Vanoka Advocaten (mw. mr. E. Acda - Vanoka te Roermond)
Advocatenkantoor Travay (mr. M.E. Haaijer te Amersfoort)
Advocatenkantoor Van Velthoven (mw. mr. M.D. van Velthoven te Rotterdam)
A&m | arbeidrecht&meer (mw. mr. A. Meulenveld te Amsterdam)
Bannenbergh & van Breukelen (mr. M.G. Bannenbergh, mr. J.J.A.P. van Breukelen en mw. mr. M.A. Tuls te Rotterdam)
Berris Familierecht (mw. mr. D.C.H.

Berris te Gouda)
De Kock Advocatuur: (mr. C.S.P.M. de Kock te Zwolle)
De Situatie Meester (mr. G.W. Kleisen te Leidschendam)
Elfi Advocaten (mr. J.S. Top te Amsterdam)
Feenstra, mw. mr. J.M.: Feenstra (Advocatenkantoor Neervoort te Den Helder)
Hendriksen Advocatuur (mr. S.V. Hendriksen te Leiden)
Kantoor de Geus (mr. drs. P.R. de Geus te Utrecht)
Lawyers Alliance (mr. drs. R. Mahler te Ouderkerk aan de Amstel)
Mr. K. Kok strafrechtadvocaat (mr. K. Kok te Zwolle)
Sense Advocaten (mr. L.V. Claessens en mr. drs. N. Mauer te Eindhoven)
Westphal Johansen advocaten (mr. S.E. Johansen en mr. M. Westphal te Nuenen)

Uit de praktijk

Ćimović, mw. mr. S. Amsterdam 01-05-2012
Berg, mr. W.J. van den Amsterdam

01-05-2012
Bodegraven, mr. M.D.A. van Rotterdam 30-04-2012
Boonstra, mw. mr. E. Amsterdam 01-05-2012
EI - Hankari, mw. mr. R. Amsterdam 03-05-2012
Evers, mr. C. Amsterdam 01-05-2012
Farahani, mr. P. Den Haag 14-05-2012
Gelders, mr. J.H.L. Nieuwegein 01-05-2012
Govers, mr. C.J.M.A. Amsterdam 01-05-2012
Halfhide, mr. J.R. Almere 29-03-2012
Heringa, mr.drs. J.W. Rotterdam 14-05-2012
Kattenbergh - Strijdhorst, mw. mr. P.I.A. Den Haag 01-05-2012
Kemp, mw. mr. drs. J.J. van der Amsterdam 01-05-2012
Kers, mr. H.J.C.P. Utrecht 03-05-2012
Korteweg, mw. mr. A.K. Haarlem 01-05-2012
Kruijmer, mr. A.L. Den Haag 01-05-2012
Meeuwenoord, mr. B.L.A. Rotterdam 01-05-2012
Mijnders, mw. mr. W. Amersfoort 01-05-2012
Nijpels, mw. mr. E. Den Haag 01-05-2012

Nouinou, mw. mr. N. Amsterdam 01-05-2012
Ouwehand, mw. mr. I.S. Amsterdam 01-05-2012
Panday, mr. R.J.S. Leiden 01-05-2012
Princée, mw. mr. W. Amsterdam 01-05-2012
Quint, mr. V. Rotterdam 30-04-2012
Rigters, mr. A. Utrecht 26-04-2012
Roks, mw. mr. H.J. Zundert 07-05-2012
Schram, mr. A.J.P. Haarlem 01-05-2012
Smid, mr. F. Den Bosch 14-05-2012
Spoor, mr. A.J. Almelo 01-05-2012
Urlings, mw. mr. S.C. Amsterdam 01-05-2012
Vriend, mw. mr. M. Nijmegen 01-05-2012
Wagemans, mw. mr. M.R. Den Bosch 07-05-2012
Wakka, mw. mr. E. Den Haag 25-04-2012
Wardenaar, mw. mr. K. Zoetermeer 02-05-2012
Weerts, mw. mr. N.W.M. Zeist 24-04-2012
Wel, mr. M.R.J. van Amsterdam 10-05-2012
Wouw, mr. T.A.J. van de Westerhoven 01-05-2012

Met de producten van Sdu Uitgevers bent u verzekerd van de meest actuele informatie. Maar met een drukke praktijk komt u er misschien niet altijd toe om de meest belangwekkende jurisprudentie nog eens rustig na te lezen.

«JOR»

Sdu UITGEVERS

Actueel Studiedagen 2012

Insolventierecht – Effectenrecht – Ondernemingsrecht

WTC Amsterdam

- In één middag helemaal bijgesproken over de jurisprudentie van het afgelopen halfjaar.
- Met medewerking van de redactie van JOR.
- Docenten uit de top van het vakgebied leggen voor u de belangrijkste verbanden.
- Uw deelname geeft recht op 4 PO Studiepunten NOvA en KNB.
- Na deze middag heeft u een overzicht van de highlights in Insolventie-, Financierings- en Zekerhedenrecht, Ondernemingsrecht of Effectenrecht.

100 euro korting voor abonnees.

Kijk op www.joractueel.nl voor meer informatie en aanmelden.

13 juni

Insolventierecht, financiering en zekerheden

Docent:

Prof. mr. N.E.D. Faber

21 juni

Effectenrecht

Docenten:

Prof. mr. drs. C.M. Grundmann-van de Krol

Mr. G.T.J. Hoff

28 juni

Ondernemingsrecht

Docenten:

Prof. mr. S.M. Bartman

Prof. mw. mr. C.D.J. Bulten

Locatie | Tijd

WTC Amsterdam

13.00 - 17.30 uur

Uw investering per studiedag

€ 675,- inclusief «JOR»-bundel, koffie/thee en broodjes.

€ 575,- voor «JOR»-abonnees en/of FIP-abonnees, inclusief «JOR»-bundel, koffie/thee en broodjes.

Punten

4 PO-punten NOvA en KNB

Kijk op www.joractueel.nl en schrijf u in!

Gillesse & Winnubst

advocaten

UITNODIGING

U wordt uitgenodigd om contact op te nemen indien u zich op kostenbasis als **zelfstandig advocaat** met een eigen praktijk bij ons wilt aansluiten.

*Nieuwsgierig naar ons kantoor?
www.gillesse-winnubst.nl*

Ons kantoor is gevestigd te 's-Hertogenbosch aan de Lekkerbeetjesstraat 1, op loopafstand van de Rechtbank en het station.

Neem contact op met:
Jan Gillesse of Dick Winnubst
073-6135561
e-mail: info@gillesse-winnubst.nl

BEN JIJ ONDERNEMEND?

GDO zoekt ervaren advocaten

Wij willen onze dienstverlening verbreden en willen daarom in contact komen met inspirerende, ervaren advocaten, liefst met een eigen praktijk.

Wij bieden een team van 7 ambitieuze advocaten, goede ondersteuning, een zeer prettige werksfeer en een prachtig pand op een mooie locatie in Nijmegen.

Je kunt contact opnemen met Wouter Ganzeboom

GDO

ADVOCATEN

024-3608768
06-46438646
ganzeboom@gdo.nl
www.gdo.nl

DE ROOS & PEN

De Roos & Pen is gespecialiseerd in financieel-economisch en fiscaal strafrecht en geldt binnen en buiten Nederland als autoriteit op dit gebied. Daarnaast is ook de commune strafpraktijk nooit verdwenen uit het hart van het kantoor. Voor uitbreiding van deze praktijk zijn wij op zoek naar een:

gevorderde advocaat-stagiair en een (gevorderde) medewerker

met ruime ervaring binnen het strafrecht en affiniteit met het financieel-economisch strafrecht.

**CRIMINAL
DEFENCE
LAWYERS**

Reacties kunt u binnen 14 dagen richten aan:

Dhr. mr. D. van der Landen
Keizersgracht 332
1016 EZ Amsterdam
vanderlanden@deroosenpen.nl

Bouwman · Thewessen · Van Winden
ADVOCATEN

Ons advocatenkantoor in het centrum van Naaldwijk (gemeente Westland, arrondissement Den Haag) heeft vanwege een groeiende praktijk ruimte voor een:

ADVOCAAAT

(medewerker/gevorderd stagiaire)

Aansprakelijkheidsrecht en ondernemingsrecht

Ons kantoor biedt alle mogelijkheden voor specialisatieopleidingen

schriftelijke reacties met cv kunt u richten aan:
mr. J.P.G. Bouwman
Verhagenplein 1
2671 HS Naaldwijk

of mail naar bouwman@btwadvocaten.nl

www.btwadvocaten.nl

Van de tuchtrechter

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, C.B. Gaaf, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, E. van Liere en H. Uhlenbroek. De uitspraken met LJN-nummer zijn integraal te raadplegen op www.tuchtrecht.nl.

Eenmanszaak 'X Advocaten'

- Raad van discipline 27 juli 2011, LJN: YA1850

Voeren eenmanszaak met het woord 'Advocaten' in de naam niet toegestaan.

- Art. 46 Advocatenwet (2 Wat een behoorlijk advocaat betaamt; 2.1 Wat in het algemeen niet betaamt)
- Art. 7 Samenwerkingsverordening 1993

Feiten

Mr. X is sinds geruime tijd als enige advocaat verbonden aan X Advocaten. De raad van toezicht heeft voorgehouden dat het meervoud 'Advocaten' in zijn kantoor-naam niet conform de werkelijkheid is, en daarmee misleidend en in strijd met art. 7 van de Samenwerkingsverordening 1993. De raad van toezicht heeft mr. X verzocht zijn kantoor-naam aan te passen en de raad van toezicht bewijs te doen toekomen van de aanpassing, alsmede een kopie van het briefpapier van mr. X. Mr. X heeft niet op deze brief gereageerd. De deken heeft mr. X herhaaldelijk verzocht om de naam aan te passen bij de Kamer van Koophandel en in Bar Beheer.

Nadat de deken het dekenbezwaar heeft ingediend, heeft mr. X aan de Nederlandse Orde van Advocaten doorgegeven dat zijn kantoor voortaan 'Advocatenkantoor X' zou heten. Op 20 mei 2011 heeft mr. X de raad een bericht van registratie van de Kamer van Koophandel gezonden, waarin het kantoor van mr. X wordt aangeduid als 'Advocatenkantoor X'.

Dekenbezwaar

Mr. X heeft, door de kantoor-naam 'X Advocaten' te gebruiken in strijd gehandeld met de Samenwerkingsverordening 1993, art. 7 lid 1 en 2, en daarmee in strijd met de norm, vastgelegd in art. 46 Advocatenwet.

Overwegingen

Uit art. 7 van de Samenwerkingsverordening 1993 volgt dat een kantoor-naam niet mag misleiden door het suggereren van een vorm van samenwerking die niet met de werkelijkheid overeenstemt. Klager voert een eenmanskantoor, terwijl de naam 'X Advocaten' suggereert dat er meer advocaten op het kantoor werkzaam zijn, zodat de naamgeving cliënten gemakkelijk op het verkeerde been kan zetten. Dit is in strijd met de Samenwerkingsverordening 1993 en daarmee tuchtrechtelijk verwijtbaar. De vraag of andere advocaten in strijd met de Samenwerkingsverordening 1993 handelen zonder dat zij daarop worden aangesproken staat, anders dan mr. X meent, niet in de weg aan de tuchtrechtelijke verwijtbaarheid van mr. X zelf in dezen. Door te gedogen wordt immers nog niet de bevoegdheid verspeeld om op te treden als de deken dat wenselijk acht (zie Hof van discipline 9 mei 2008, nr. 5028, *Advocatenblad* 12 februari 2010).

Beslissing

Verklaart het dekenbezwaar gegrond en legt op de maatregel van enkele waarschuwing.

Valse verklaring overleggen

- Raad van discipline Amsterdam, 19 juli 2010, nr.10-006H, LJN: YA0863

Advocaat moet geacht worden bekend te zijn met valsheid van een in rechte overgelegde verklaring.

- Art. 46 Advocatenwet (2.1 Wat in het algemeen niet betaamt)

Feiten

Mr. X is advocaat en tevens bestuurder van de besloten vennootschap die onder meer haar naam draagt, hierna A B.V. A B.V. is tevens de holding van de besloten vennootschap B B.V., waarvan de levenspartner van mr. X directeur is/was. Tussen A B.V. en klager is een geschil gerezen over de prijs waartegen een tuinstrook aan A B.V. moet worden aangeboden. In kort geding heeft klager zich genoodzaakt gezien om de medewerking van A B.V. aan taxatie van de tuinstrook af te dwingen. In dat kort geding heeft de advocaat van A B.V. kort voor de mondelinge behandeling een verklaring overgelegd van de toenmalige notaris-klerk die bij de verkoop van de bouwgrond aan klager betrokken was. De toenmalige notaris-klerk heeft daarop bij de politie aangifte gedaan van vervalsing en over de namens A B.V. in kort geding overgelegde verklaring als volgt verklaard:

'Ik heb dit schrijven nimmer opge maakt, getekend of ondertekend. Mijn naam en de gelijkende handtekening zijn hier misbruikt en vervalst. Wie dat gedaan heeft weet ik niet, ...'.

Het als verklaring van de toenmalige notarisklerk gepresenteerde document is door de advocaat van A B.V. ontvangen via een faxnummer afkomstig van het adres waarop A B.V. en B B.V. gevestigd zijn. De verklaring heeft een lettertype dat identiek is aan dat van de bij A B.V. en B B.V. in gebruik zijnde computer(s).

Klacht

De klacht houdt zakelijk weergegeven in dat mr. X in strijd met artikel 46 Advocatenwet betrokken is geweest bij het overleggen van een valse verklaring tijdens een kortgedingzitting door de advocaat van een vennootschap waarvan mr. X bestuurder is.

Overwegingen

Aan de deken heeft mr. X verklaard dat zij de verklaring niet heeft opgesteld noch in de procedure heeft ingebracht en dat haar advocaat, vanwege eventuele strafrechtelijke consequenties, haar geadviseerd heeft geen mededelingen te doen over de identiteit van de medewerker van A B.V. die de desbetreffende verklaring naar de advocaat van A B.V. heeft gestuurd. Ook tijdens de mondelinge behandeling van de klacht door de raad heeft mr. X de identiteit van de desbetreffende medewerker desgevraagd niet willen prijsgeven en anderszins ook geen mededelingen gedaan die toelaten te concluderen dat zij er niet mee bekend was dat aan de rechter een vervalste verklaring was overgelegd. Zij heeft zich beperkt tot een verwijzing naar een in haar klachtdossier aanwezige niet zelf door de advocaat van A B.V. ondertekende verklaring waarin slechts staat dat hem 'op basis van het dossier in de in hoofde genoemde zaak geen enkele betrokkenheid is gebleken (van mr. X) ten aanzien van de verklaring van (de voormalige notarisklerk).'

Verwacht mag worden van mr. X dat zij aannemelijk maakt op generlei wijze betrokkenheid te hebben gehad bij de totstandkoming of overlegging van een verklaring die vervalst is dan wel daarmee bekend te zijn geweest. Nu mr. X nagelaten heeft zulks aannemelijk te maken en gelet op het gehele feitencomplex dient het er voor gehouden te worden dat

mr. X in haar positie van directeur van A B.V. geweten heeft wat er in haar bedrijf gebeurt en dat zij van de valsheid van de verklaring op de hoogte is geweest (dan wel had behoren te zijn) althans dient haar die wetenschap te worden toegeschreven. Mr. X heeft geen feiten of omstandigheden naar voren gebracht die de raad tot een ander oordeel konden brengen.

Beslissing

Verklaart de klacht gegrond en legt aan mr. X op de maatregel van voorwaardelijke schorsing voor de duur van één maand.

Excessief declareren

- Raad van discipline Amsterdam, 27 juli 2011, LJN: YA1865, ten gevolge op 7 december 2010, LJN: YA1224

Op grond van het feit dat mr. X in de begrote zaken resp. 32%, 59% en 160% te veel heeft gedeclareerd ten opzichte van de begrote bedragen komt de raad tot de slotsom dat er inderdaad sprake is van excessief declareren

- Art. 46 Advocatenwet (1 De zorg voor de cliënt; 1.4.3.1 Financiële verhouding)
- Gedragsregels 4.5, 23 en 25

Feiten

De raad heeft in deze zaak op 7 december 2010 een (tussen)beslissing gegeven. In die beslissing heeft de raad ter zake van een resterend klachtonderdeel elke beslissing aangehouden in afwachting van de uitkomst van de toen reeds lopende begrotingsprocedure. Inmiddels staat vast dat de raad van toezicht in zijn begrotingsbeslissing de door mr. X gehanteerde uurtarieven in stand liet, maar in drie zaken werd het volgende overwogen met betrekking tot de aan klager gedeclareerde tijd:

(A) In de zaak klager/[Bank]: 'Van de totaal aan de diverse werkzaamheden bestede tijd van 93 uur en 12 minuten schrapte de Raad in totaal 22 uur en 51 minuten tegen diverse uurtarieven (...), zodat 70 uur en 21 minuten à € 225,00 per uur resteren.'

In de zaak klager/A.: 'Van de totaal aan de diverse werkzaamheden bestede tijd van 12 uur en 48 minuten schrapte de Raad in totaal 4 uur en 44 minuten tegen diverse uurtarieven (...), zodat 8 uur en 4 minuten à € 225,00 per uur resteren.'

In de zaak klager/B.: 'Van de totaal aan de diverse werkzaamheden bestede tijd van 3 uur en 54 minuten schrapte de Raad in totaal 2 uur en 24 minuten tegen € 225,00 per uur, zodat 1 uur en 30 minuten à € 225,00 per uur resteren.'

Klacht

Mr. X declareerde excessief.

Overwegingen raad

De inhoud van de begrotingsbeslissing kan niet door de raad worden beoordeeld, nu daarvoor de weg van de Wet tarieven in burgerlijke zaken moet worden gevolgd. De raad moet uitsluitend beoordelen of mr. X excessief heeft gedeclareerd. Als uitgangspunt neemt de raad hetgeen in de begrotingsbeslissing is overwogen en beslist. Enerzijds zijn de door mr. X gehanteerde uurtarieven in de begroting in stand gelaten, maar anderzijds is in alle drie de zaken door mr. X beduidend meer tijd in rekening gebracht dan door de raad van toezicht in de begroting is vastgesteld. Zo is in de zaak klager/[Bank] 32% meer tijd in rekening gebracht dan begroot (5.592 in plaats van 4.221 minuten), in de zaak klager/A 59% meer tijd (768 in plaats van 484 minuten) en in de zaak klager/B. 160% meer tijd (234 in plaats van 90 minuten). Op grond van het feit dat mr. X in de begrote zaken resp. 32%, 59% en 160% te veel heeft gedeclareerd ten opzichte van de begrote bedragen komt de raad tot de slotsom dat er inderdaad sprake is van excessief declareren door mr. X, zodat de klacht gegrond is.

Beslissing

Legt op de maatregel van berisping.

Wij zoeken een advocaat

Intellectuele Eigendom

Wij zoeken een advocaat, die onze (internationale) klanten adviseert bij IE gerelateerde vraagstukken.

Je bent zelfstandig, hebt ruime ervaring en het vermogen om een eigen praktijk neer te zetten.

Je werkt intensief samen met onze Litigation en IT-advocaten als ook met ander IE-advocaten uit het internationale Eversheds netwerk.

Je maakt deel uit van projectteams voor grote internationale cliënten, voor wie IE een belangrijk deel van hun business is.

Specifieke ervaring en affiniteit met de sectoren Food, Media, Entertainment en Retail zijn een pré.

Meer informatie? Neem contact op met:

Afdeling HRM
010 2488 007

Of zie www.eversheds.nl

EVERSHEDS FAASEN

alles voor elkaar

ICT Concept biedt een totaalpakket aan maatwerk op het gebied van ICT. Binnen één van onze concepten treft u altijd een perfect aansluitende oplossing. Een maatoplossing die functioneert als een stille held op de werkvloer; eenmaal gewend, wil je niet meer zonder. Alles voor elkaar.

ICT Concept spreekt uw taal waar het gaat om het realiseren van gestroomlijnde geautomatiseerde processen. Met ruim 15 jaar ervaring in de juridische sector is ICT Concept voor menig advocaten-, deurwaarders- en notariskantoor inmiddels een volwaardige gesprekspartner.

www.ict-concept.nl

Amersfoort Amsterdam Eindhoven Joure Oosterhout Rotterdam

Hoofdvestiging Basicweg 19a, 3821 BR Amersfoort
T 033 433 01 88 / F 033 433 02 44